Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШОАТТА, 4 февраль, 1978 шу. • № 15. (5837). • Мах 2 кап.

ПРОПАГАНДИСТА СИЙЛЕН ДЕКХАР

«Пропагандист хиларах тарра сона сай декхар гу парте лоархIамегIча решеней хIара мугI, хIара положени сайга ладувгIарий дегашка дIакхоачаярах, цар знанеш практически гIулакхашта юкъеяхьарах». Уж дешаш аьлар дукха ха йоаццаш Минске хиннача пропагандистий республикански слета трибуна тIара «Полимир» яхача объединене цеха начальника Е. А. Панютина. Цхьабакъда йизза бокъо а йолаш уж ала йиш яр марксистско - ленински теоренеи парте политиканеи пропаганда яр, идейнии нравственнии кхетам балар, къахьегамхой экономически дешар санна долча сийлахьча а бехктокхамеча а гIулакхашца оагIув билла мел волчо.

Партийни пропагандист хила а хиннав, хIанз волаш а ва вай идеологически балха юкъмоттиге латтачарех цаI. Цун хьинаро, из хIамах кхеташи говзал йолаши хиларо, ладувгIараш оарцагIбаха цунна харо, царна ший знанеш а кIоаргга коммунистически дог-уйла а дIаяла харо айбу миллионаш болча советски наьха сакхетами культуреи, новкъостал ду КПСС XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяра.

«Доккхийча общественни лерхIарашка кхача гIертаргволаш, идейни тийша волаш, къахьегамца боккъоица творчески гIулакх долаш саг кхевар, — белгалдаьккхад новкъоста Л. И. Брежнева «Сийлахь-боккха Октябри адамлеи прогресси» яхача доклада тIа, — из эггара хьалхарчарех цхьа декхар да. Укхаза гIолла чакхйоал коммунизм бахьанце лоаттабеча къовсама геттара лоархIаме фронт, хIаьта цу фронте вай толамаш дахарах тIа-тIа дукхагIа тийша хургба экономика хьалъяра а мохк социально-политически дегIабоалабара а лелам».

Тахан мишта кхоачашду из Iалаьмате чIоагIа лоархIам бола декхар? Пропагандистски балхах беркате хIамаш хьахиларах дола эзараш масалаш гойт практико. «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа партийни дешара декхарий хьакъехьа» бола Центральни Комитета соцам кхоачаш а беш идеологически фронта активисташа дукха хIама ду политически экономически дешара процесс, Iомаю знанеш цар мировоззренеех дIакъастаргйоацаш хилийтара, хIаране хьинаре вахара позици хьахилийтара, общественни декхарца сакхетаме гIулакхаш леладеш а къахьегаме кердадараш лехаш а хилийтара.

Хьаэцаргъя вай, масала, мехка дика йовзаш йола «Московский электроламповый завод» яха объединени. Пропагандисташа хьинаре новкъостал а деш алхха укх шера цига кийчъяьй 1952 встречни план, 4243 сага шо-шоай социалистически декхараш, кхомбара 734 шо-шоай счет. Боккъалдар аьлча, объединене хIара болхло ва къахьегама овсаре лакхъяра, продукци дикагIа хилийтара материалийи ахфабрикатийн кхомбара тIехьарча боламе дакъа лоацаш. Из бац дешар айхха дувзара, столични партийни организаце тохкамах чакхъьнна «Пропагандистий знанеш, идейни тешам, болх вIаштIехьбаккха хар—пятилеткана долча гIулакха!» яха девиз йизза кхоачашъелга хьагойташ бола хьокхам!

Идеологически фронта активистий творчески инициативана чIоагIа аьттув бола торонаш вIаштIехьйоахача хьалашка чакхдоал хIанзара дешара шу. Советий Мехка керда Конституци, СССР Лакхехьарча Совета ворхIагIча сессеи Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаьяча торжественни заседанеи материалаш, парте Центральни Комитета декабрьски (1977 шера) пленума решенеш, КПСС ЦК, СССР Министрии Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо, новкъоста Л. И. Брежнева докладаш, къамаьлаш, статьяш вай вахара юкъеяхай XXV съездо белгалдаь общество дIахо а социально-экономически политическии дегIайоалаяра, наха коммунистически кхетам балара керттера декхараш белгаалду лоархIаме программни документаш санна. Пропагандистий декхар сенах латт аьлча, из латт цу документий ше долча тайпара кIоаргеи низ болеи новаторски маIан, революционни чулоацам, хIама хьакхоллара пафос хIаранена дIайовзийтарах, керда къахьегама толамаш дахара царех дегаш урвувттаду стимул яхарах.

Толам баккхара школай, политкружокий, теоретически семинарий кулгалхоша майрагIа Iомае еза занятеш яра дикагIа йола методаш, политически дешар шоаш Iомадергдолаш, общественни явленеши процессаши, коллектива хьалхашка оттадаь декхараш творчески кхетадергдолаш Iомабе беза дешаш бараш. Практически заданеш, рефераташ коллективно ювцар, хоадам боллаш долча гIулакхий анализ яр — из деррига алхха цудухьа доацаш, яхье керда дар юкъедахьара, къахьегама дикали эффективности лакхъяра, боккъонца вола да санна гIулакхах дог лазаш хилара уйла дег чу йоссийташ хила деза. Идейнии нравственнии воздействи еча тайп-тайпарча средствашца, хIаманна доал ца дари консерватизми, бюрократизм йолаш хилар, вахарца мещанско-потребительски отношенеш хилар. корта бохабу малар мелар, хулиганство, социальни иждивенчество лелаяр, империалистически ревизионистски пропаганда хьадагалувцаш доацар дувцаш хилар чIоагIа лоаца луш хургболаш кхетабе беза нах.

Цу дерригнеша дIадех дешара - кхетама процесса боарами дикали дIахо лакхъяр, теоретически методически кийчо массе оагIорахьара эргайоаккхаш тоаяр. Занятей кулгалхошта беркате болх бара мел эша хьалаш хьаде дезаш я партийни комитеташи политически дешара цIеной кабинеташи, экономически дешара йола советаш. Пропагандистски говзала боккъонца йола школа хинна дIаотта еза массаза болх беш йола семинараш. Массе оагIорахьара хьаллаца еза пайда а боалаш опыт дIа-юха эца, технически средстваеи гойтара пособехи чIоагIагIа пайда эца торо лу цаIаш йола информационно-пропагандистски центраш вIашагIйоткара практика.

ХIаьта хIара денна теркам тIабахийта партийни тIахьожам лоаттабелга чIоагIа лоархIам болаш да. Дукха ха йоаццаш «Правда» тIа яздьдар душанбински «Общепит» треста цхьаболча пропагандисташа занятеш вIалла яь йоацаше а уж яьй яхаш отчеташ тийнна хилара хьакъехьа. Дешара гIулакх формально а, ца даьр даьд яхаш а леладара хьакъехьа хоамаш ду редакционни почта цхьадолча письмош тIа. ЧIоагIа кхетаде деза: доацар хьахьокха гIертилга политически дешаре ла йиш йоацилга.

Эттара хьалха марксистски кружокаш хиннача хана дениз, ленински парти хьахиннача хана ценз пропагандиста сий дола цIи халкъа езаш а лоархIаш а хиннай. Лелае йоагIача бесса доккхал а деш лелайойла тахан а из лоархIаме партийни декхар шоашта дIатIадиллараша! Пятилетка кхоалагIча шера хьинаре къахьегара, коммунизм хьалъяра сийлахьча гIулакхе керда коталонаш яхара дешаца а гIулакхаца а наьха дегаш айдолда цар!

(«Правда», 1978 шу, 2 февраль).

ТЕХНИКА КИЙЧЪЯЬ ЙОАЛАШ ЛАТТ

ЧIоагIа теркам тIабахийта кортбоахама техника кийчъеш хилар январь бетта «Назрановский» совхоза механизатораши ремонтникаши. Районе эггара хьалхарбарашца тоаяь баьлар уж ерригa тIехьатувса инвентарь. Совхоза механизаторашта, слесарашта, токарашта, кузнецашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха баьннаб механизатораш А. Евлоев, У. Зязиков, Г. Копоплев. Дика тоаяьй цар шоай тракторaш, хIаьта хIанз сихагIа бIаьсти яларга сатувсаш а ба.

Ремонтникашта юкъе къаьсттa белгалбаьннаб слесарь М. Тохов, кузнец А. Мальсагов, медник И. Мерешков, инструментальщик А. Мархиев, аккумуляторщик У. Арсамаков, газоэлектросварщик Х. Аушев, слесарь В. Васильев. ГIулакхах дог лазаш, шоашта тIадиллача гIулакха шоаш бехктокхаме хилар дика кхетадеш болх беш ба уж. Цудухьа вIаштIехьдаьннад совхоза МТМ коллектива а механизаторий а шоашта хьалхашка оттадаь декхар ханал хьалха кхоачашде. СССР Герзашцарча Низий 60 шу дузача денга — 23 февралага ерригa техника бIаьстанга кийчъяь яккха аьнна дош деннадар цар. ХIанз тоаяь йоалаш латт тIеххьара ворхI трактор.

СУРТА ТIА (аьрдехьара вьттехьа): «Назрановский» совхоза МТМ заведующи Арапханов Хьасан, инструментальщик Мархиев Ахьмад, слесарь Тохов Муса, газоэлектросварщик Аушев Хас-Мухьмад аргIанара задани ювцаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКА ХОАМАШ

Пятилетка кхоалагIча шера тIаийца социалистически декхараш тIеххкоачашдеш дIадоладаьд ер шу «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша. Январь бетта план тIеххкоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цар даьккхар 800 тонн «Iаьржа дошув».

Мехкдаьттен гази йоахача управлене районии инженерно-технологически службашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт Лунин Александр Васильевича кулгалдеча шоллагIча РИТС-а коллектив. ДIабахача бетта духхьала цо ше планал совгIа даьккхар 780 тонн мехкдаьтта.

* * *

СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга пятилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашъяра Горячеводски бурувдеттараша дIадоладаь дика гIулакх хьаллаьцача «Ремстройтреста» чуйоагIача Цуров Ахьмада кулгалдеча наькъаш дехкачен тIаьш техкачеи управлене коллективо чIоагIа хьинар айденна къахьег укх шера. ГенподрядагIа гIишлои балхаш дара январь бетта планал совгIа 10,9 эзар сома маьха балхаш даьд.

* * *

Социалистически яхь йоаржаяра дола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо чIоагIа къоабалдаь тIаийцача Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-7 гIишлонхоша дика къахьег пятилетка кхоалагIча шера. ГенподрядагIа цар январе 432 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш даьд, ши эзар сома маьха планал совгIа, шоай низаца заданел совгIа даьраш кхо эзар гаргга сома маьха а деш.

СМУ-7 чуйоагIача гIишлошъеча йиъ участках цхьаккха яц пачхьалкхен плани тIаийца декхараши дикка тIеххкоачаш ца деш. Хьалхалатташ хиларца белгалъяьнна я Саркисян Шаниген Аганесовича керте латтача шоллагIча участка коллектив. Планал совгIа даь гIишлои балхаш дукхагIдолча даькъа цо даь да.

* * *

Республикерча гIишлонхошта ма-эшша материалаш хилийтара тIагIертта къовсам лоаттабеча Нохч-ГIалгIай рудни йоацача материалий карьероуправлене коллективо дерригача технико-экономически хьокхамий январь бетта план дикка тIеххкоачашъяьй. Бетта планал совгIа маьхала яьккхай пхи эзар сома маьха продукци. Валови продукци арахецара пачхьалкхен план 103,8 процент кхоачашъяьй.

Къахьегама овсарле лакхъяра чотах кийчъяьй планал совгIа мел кийчъяь продукци. Рудни йоаца материалаш кийчъярга дIабода мах лохбарах кходаьд массехк эзар сом.

Уж толамаш доахача хьинаре дакъа лаьцал Неверов Николайи Гражданкин Александр Викторовичи керте латтача бригадаша.

Б. КОСТОЕВ.

* * *

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона дикача гIулакхашца жоп а луш ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлоша дерригача технико-экономически хьокхамий январь бетта план дикка тIеххкоачашъяьй. Планал совгIа цар арахийцай 147 эзар сома маьха валови продукци. Товарни продукци маьхала яккхара задани 103 процент кхоачашъяьй, хIаьта къахьегама овсарле лакхъяра задани 4 процент тIеххкоачашъяьй цар.

Завода цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Цуров Батарбика кулгалдеча механически цеха коллективо. Барахоева Марусе кулгалдеча прессовщикий бригадо, Берилло Любовь керте латтача сборщикий бригадо. Шоай новкъостешта хьокхам телаш къахьегаш ба токарь Муталиев Мартазкъа, шлифовщик Торшхоев Хизир, кхы дукхахбараш а.

М. ЗУРАБОВ.

Ачхой-Мартановски районера хоам бу:

БАЬЦАДААРАШ ХЬУВКЪАДАРА

Ши шу гаргга ха я «Бамутский» сомийи баьцадаарийи совхоз йилла. Цу лоацача юкъа дикка дегIабенаб боахам, цунца цхьана дегIаденад коллектива хьалхашка латта декхараш а. Къаьстта бехктокхамеи низкъалеи да уж пятилетка кхоалагIча шера. КПСС Центральни Комитета декабрьски Пленумои СССР Лакхехьарча Совета сессеи хаддаш йола программа оттаяьй мехка халкъа боахам укх шера дегIабоалабара хьакъехьа. Цунца дувзаденна лакхлу хIара боахама даькъа декхараш а.

Уж документаш дайзачул тIехьагIа, цIаьхха а ший торонашка а хьежжа, тха коллективо тIаийцад укх тайпара социалистически декхараш: 7100 тонн баьцадаараш, 4500 тонн сом, 300 тонн ялат пачхьалкхенга дохка. Соахкарча хьокхамел гаьнна лакхагIа да уж.

ТIаийца социалистически декхараш кхоачашде торонаш я боахаме. Деррига 610 гектар баьцадаараши, 440 гектар сомаши, хIаьта дIадийна 173 гектар ялати да.

Укх шера хургболча хьувкъама тешаме лард еллай кхаш леладераша. Масала, гурахьа аьхачох тоъам ца хеташ сомий бешамашка гаьний муIараштa юкъе шозлагIа лаьтта аьхка даьнад тхо 10 январь ч1акхочаш. Цул совгIа хIара гектара 15 центнер лоархIаш, азотнии фосфорнии удобренеш тессай. Из болх ерттIа чакхбаьккхар Хашакиев Къурейша кулгалдеча бригадо. Къаьстта дика къахьийгар болхлоша Масаев МаIасаси Хаджиев Темерханеи.

Гурахьа дийнача ялатий кхашка а шитта минеральни удобренеш тессар Хациев Абабукар керте латтача коллективо. ХIаьта зябь оахача доккха дакъа юкъедихьар Ибрагимов Ахьмада бригадо. Овсаре къахьийгар трактористаша Хайхароев Iаббаси Хайхароев Умат-Гиреи. Дийнахьара нормаш 120—130 процент кхоачашъю царех хIаране. Уж тайпа нах дукха ба боахама шийтта бригадаца.

Къаьстта хьинар айденнад совхоза коллектива КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК сай халкъага яздаь Письмо дийшачул тIехьагIа. Цо белгальяьха боахама оагIош хIаранена ший балхаца гу. Цудухьа хIанзза а йолаьй аьхки а гурахьа а хургболча хьувкъама эша лард. Цу лоархIамеча документа жоп луш, тха коллективо лаьрхIад юртбоахама продукташ пачхьалкхенга йохкара кхаь шера план Конституце шу дузача денга кхоачашъе.

И. ДАЛАКОВ,
Ачхой-Мартановски района «Бамутский» совхоза керттера агроном.

ДУЛХ ДУКХАГIА ДАККХАРА

Дулха лаьрхIа хьакхарч кхаба лаьрхIа бригадаш вIашагIъехкар соахка Ачхой-Мартановски районца «Самашкинский» совхозе. Из гIулакх хIанзачул тIехьагIа а дегIадоаладе йиш йола торонаш дукха я цу боахаме.

Хьакхарч дулха кхаба йолаяьча хьалхарча деношка дениз дика хьокхамаш гойташ къахьег бригадаша. Денгара денга дукхагIа тIакхет дулх, дикагIа хул хьакхарч. Из толам ши-шегIа бенабац. Цунга кхачалехьа дукха низ, хьинар дIаденнад наха.

—Дулха лаьрхIа хьакхарч кхоабаш 46 саг ва боахаме болх беш. ХIаране ший низ дIакхоачар ду хьалхашка латта декхар ма-хулла дикагIа кхоачашде гIерташ. Цудухьа дика хьокхамаш а гойт,—дувц совхоза керттерча зоотехника Марзабеков Мухьмада.

Да а да из шитта. План 7800 йолаш 8313 хурск хьалкхейир дIадахача юбилейни шера. Хьакхарч дика лелаяр бахьан долаш боахамо даьккхар планал совгIа бIаьш центнераш дулх. Цу гIулакхо йиш хилийтар шера халкъбоахама планал 1086 центнер дукхагIа долаш пачхьалкхенга 5086 центнер дулх дохка.

Из толам боаккхаш къаьстта доккха дакъа лаьцар хьакхарч лелаераша Тризно Надеждас, Штефан, Марияс, Лазовский Виктора, Шовхалова Аймане, кхычар.

Бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я Цвиренко Николая кулгалдеш яр. Бетта юкъера лаьрхIача 300 — 330 грамм дулх тIа кхетийт цу бригада къахьегамхоша дийнахьен буси хIара хьакхийна.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Советски Союза къахьегамхошка долча Письмона жоп луш укх шера кхоачашде керда социалистически декхараш тIаийцад совхоза хьакхарч лелаераша. Цар дош деннад шу чакхдоалаш боахаме 9000 хьакха хилийта.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

НОВКЪОСТАГА КУЛАКОВ ФЕДОР ДАВЫДОВИЧАГА

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето дег тIара даькъала вувц Хьо, Коммунистически партеи Советски пачхьалкхени вовзаш вола деятель, Хьа кховзткъа шу дузача дийнахьа.

Партийнии пачхьалкхени балхий ерригача посташка дерригa хьай низаши опыти шеко йоацаш дIалу Iа коммунистически гIишло хьалъяра гIулакха, марксизма-ленинизма сийлахь-йоккхача идеяшта.

ЦIенча дег тIара, хьамсара Федор Давыдович, хьо могаш маьрша а волаш дукхача шерашка вахар, вай партена а советски халкъа а долча берката, коммунизм котъялара болча аьттоина дIахо Iа беча балха тIа каялар лов тхона.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

НОВКЪОСТА Ф. Д. КУЛАКОВНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Коммунистически партеней Советски пачхьалкхенен хьалхашка доккхий дика гIулакхаш карагIдувларахи вьчча дийнахьа денз кховзткъа шу дизарца дувзаденен Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи лойла КПСС ЦК Политбюро члена, КПСС ЦК секретара новкъоста Кулаков Федор Давыдовича, Ленина орден а «Марса ЖIовн» яха дошо медаль а луш.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

г. Москва, Кремль.
1978 ш. 3 февраль.

«ПРОГРЕСС-I»: ДОАГОР ЧУДОТТ ОРБИТА ТIА

НИКЪ БАРА УПРАВЛЕНИ Ю ЦЕНТР, 2 февраль. (ТАСС). Лехкаш йолча орбитальни комплекса тIа Романенко Юреи Гречко Георгеи балха ди московски ханах 8 сахьати 30 минути яьлча доладелар. Таханарча ден программагIа «Прогресс-I» яхача мухь кхухьача транспортни кема дена доагор «Салют-6» яхача станцена чудоттара операци чакхйоаккхаш я.

Станцеи транспортни кемаи бортови системашта тIахьожам лоаттабелга, доагор чудотташ йолча магистралашкеи автоматически устройствашкеи хьажар чудоагIаш йола кийчон операцеш чакхъяьлча станце бакашка доагор чудоттара болх дIаболабир экипажо. Доагор чудоттилга чакхдоаккх экипажои никъ бара управлени еча Центра специалисташеи тIахьожам а лоаттабеш.

Телеметрически информаце даннешеи космонавтий докладашеи хьахьокхачох, «Салют-6» яхача станцена доагор чудоттара программа йизза кхоачашъеш я.

Орбитальни комплекса бортовой системаш ерттIа болх беш я.

Новкъостий Романенкои Гречкои могаш-маьрша ба.

«Салют-6» — «Союз-27» — «Прогресс-1» яха космически комплекс дIахо никъ беш я.

Д. П. ЧЕПУРНОЙНА РСФСР ЗАСЛУЖЕННИ МЕЛИОРАТОР ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Мелиораце даькъе болх беш доккхий гIулакхаш карагIдувларах РСФСР заслуженни мелиоратор яха сийлен цIи лойла Чепурной Дмитрий Петровича — «Чечингушводстрой» гIишлон управлене № 1 йолча дIа-юха лелача механизированни колонна экскаватора машиниста.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

г. Москва,
1978 шу, 2 февраль.

Нов. Т. У. МАХМУДХАДЖИЕВА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛАЛЛА ХЬОЖАЯРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нов. Махмудхаджиева Тамара Усамовна Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместителалла хьожае.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный.
1978 ш. 3 февраль.

Йоккхача партийни аудиторе

Республика партийни организацешка чакхъювл «1976—1977 шш. Нохч-ГIалгIай обкомо баьча балха хьакъехьара» дош дувцаш йола собранеш. Грозне, радио ЦIагIа хиннача республикански газетий редакцей, радиои телевиденеи, писателий Союза, книжнии газетнии издательствай, издательствай гIулакхий, полиграфе, книжни торговле управлене, «Знание» яхача республикански общества, Нохч-ГIалгIай исторе, социологе, филологе Iилма-тохкама института, художественни фонда кустовой партийни собране доклад йир парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова. ДIадахача шин шера обкомо баьча балхах дийцачул тIехьагIа докладчика гулбеннарашта дийцар областной партийни организацена хьалхашка латтача хоадам боллаш долча декхарехи проблемехи, идеологически учрежденей коммунисташ тIахьийхар цо КПСС XXV съезда решенеша дIадехарашка хьежжа идеологически балха боарами эффективности лакхъеча хьинаре дакъа лацара.

«Наурский» винсовхозе хиннача дукхача партийни организацей кустовой собране доклад йир КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова, «Самашкинский» совхозеи «Знаменский» винсовхозеи — КПСС обкома бюро члена, НГIАССР Министрий Советерча пачхьалкхен кхерамзлен Комитета председатела В. И. Белозерова, «Горец» яхача совхозе — парте обкома бюро членалла кандидата, НГIАССР халкъа тIахьожама комитета председатела Р. А. Саламовас. Собранеш чакхъювл творчески хьале, цига дувца къамаьлаш корта болаш да. Къамаьлаш дераша белгалдоах XV областной партийни конференци хинначул тIехьагIа КПСС XXV съезда решенеш, пятилетка заданеш кхоачашъеш республике боккха, беркате болх баь хилар. Цу балха анализ яро торо хулийт партийни организацей теркам а низ а кхоачашдайза долча дешашта тIаберзабе.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБЛАСТНОЙ КОМСОМОЛЬСКИ XVI КОНФЕРЕНЦИ

Селхан В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце Нохч-ГIалгIай областной отчетно-хоржамий XVI конференци хилар.

Отчетни юкъа ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкомо баьча балхах лаьца доклад йир комсомола обкома хьалхарча секретара Т. У. Махмудхаджиевас.

Доклад ювцаш къамаьлаш дир: Г. Эльмурзаева—ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара, И. Хадзиева—Малгобекски УБР бурувдеттачун гIоньчо, К. Герасинас — СССР 50 шу дизара цIерагIча химзавода машиниста, Д. Местоевас — Ачхой-Мартановски района «Урожайный» совхоза бригадира гIоньчас, Ю. Усамова — ВЛКСМ Шалински райкома хьалхарча секретара, В. Кочеткова — Сунженски района XIX партсъезда цIерагIча колхоза комбайнера, Л. Агабаляна — ГрозНИИ сектора заведующе, И. Агасаряна — г. Грознерча № 11 йолча школа дешархочо, А. Зелимхановас — ВЛКСМ Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара, Л. Касаева — университета ВЛКСМ комитета секретара, И. Муцольгова — ВЛКСМ Назрановски райкома хьалхарча секретара, Ш. Хаджиева — СМУ-2 комсомольско - кагирхой бригада кулгалхочо, Социалистически Къахьегама Турпала, А. Бисултанова — СССР спорта заслуженни мастера, Х. Абдулаева—Наурски района «Россия» колхоза жа Iуно, С. Умалатова — «Красный молот» завода инженера, В. В. Яковлева — граждански тIема ветерана, Р. Хакишева — Нурадилова цIерагIча драмтеатра керттерча режиссера.

Конференце болх даькъала бувцаш моаршала телеграммаш яйтаяр хIанз сигала йолча комплексерча космонавташа Юрий Романенкоси Георгий Гречкоси.

Делегаташта а Нохч-ГIалгIай берригача къахьегамхошта а дика мел дар хилар ловш къамаьл дир НГIАССР-е къахьегача болгарски гIишлошъерий кагирхой группа Димитровски коммунистически союза вIашагIтехача комитета секретара Иванов Тодор Стоянова.

Конференце шерра къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова, цуи балха ишта дакъа лаьцар НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова, Министрий Совета председатела М. А. Керимова, парте обкома секретараша М. О. Бузуртанова, М. А. Дорохова, ВЛКСМ ЦК комсомольски органий отдела заведующе заместителя В. Е. Мысова, ВЛКСМ ЦК ответорганизатора В. А. Малютина.

Конференце мога а яь чIоагIйир ВЛКСМ обкома ревизионни комиссе балхах М. Асуевас яь доклад.

Конференце ладийгIар мандатни комиссе председатела Р. Юсупова яьча докладага.

Дийцача дешаех лаьца боагIаш бола соцам тIаийцар.

Конференце кулгалду органаш хержар: ВЛКСМ обкома членаш, кандидаташ, ревизионни комиссе членаш, ВЛКСМ XVIII съезде бахийта делегаташ.

Хьалхарча организационни пленуме ВЛКСМ обкома хьалхара секретаралла хержар Г. Эльмурзаев, шоллагIа С. Егоров, секретаралла Х. Дзейтов, С. Кияшко;

«Комсомольское племя» газета редакторалла чIоагIвир А. Горнов.

Конференце балхах йола отчет газета тIа кепатохаргья.

ЯХЬА ЛОСТАМ ТЕЛ

Социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьа КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК дайта Письмо ларде а лаьца, «Пищемаш» яхача Аргунски завода партийни бюрос паччахьалкхен плани социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара тӀаерзаньча мероприятей комплекс кийчъяьй.

Партийни бюро кулгалца профсоюза, ВЛКСМ комитеташа завода администрацеца цхьана 1978 шера завода чухьа лелаергйолча социалистически яхьа условеш оттаяьй.

Завода чухьа лелаеча социалистически яхьа условенка хьежжа хӀаране, бригадаша, цехашеи участкашеи тӀанйцад социалистически декхараш, отделашта юкъе социалистически яхьа договораш отталаьд.

Завода партийни бюрос предложени ярах завкома производственно - массови комиссена юкъе а вихьа, цу комиссена кулгалде оттавир партбюро секретара заместитель нов. Т. Чидигов.

Цехашта, участкашта юкъе лелаеча социалистически яхьа итогашка хьож комисси беттабетта ший заседане, цул тӀехьагӀа завкома шеррача заседане хьакхайкаю уж. Котбаьнараштa совгӀаташ хьожаду цига: керттерчен гӀонна йолчеи цехаштеи участкаштеи юкъе — хьалхара моттиг яьккхача карара кара тела ЦӀе байракхи участка алапе фондах 2 процента боараме ахчан премий; отделашта юкъе — квартале цкъа — вымпели алапе фондах 2 процента боараме ахчан премии.

Социализме социалистически яхьо экономически меттел, социально-кхетама а дакъа кхоачашдеш хилар теркал а деш, партийни бюрос къасттa уйла тӀайохийт духхьал социалистически яхьа формаши методаши дегӀайоалаира наькъаца кхетам балара.

Социалистически яхьан къахьегамцара коммунистически гӀулакх вӀаштӀехьдаккхараи юкъера бувзам белгалбоал духхьал къахьегамца коммунистически гӀулакх леладара тӀехьара болам социалистически яхьа алхха лакхера форма хинна ца Ӏеш, коллектива ший къахьегамца коммунистически гӀулакх леладелгеи чӀоагӀделгеи лерхӀаш йола социалистически яхьа лакхера этап а хиларца. Къастта белгалдаккха деза, коммунистически кхетам лучa юкъагӀа социалистически къахьегама процесс ше, цхьана производственни гӀулакхаш леладеча юкъагӀа хьахулаш йола наьха къахьегама объективни отношенеш боккхача лоархӀаме хилар.

Цунца цхьана укхаза боккхача лоархӀаме я лаьрххӀа наха кхетам балара вӀаштӀехьйоаккхаш йола процесс.

Социалистически яхь наха юкъерча гӀулакхий лоархӀамегӀарча сфере — къахьегамца леладеча гӀулакхва лакхагӀа йола нормаш вӀаштӀехьъяхара юкъарчал доццаш новкъостал деш а я. Цунца цхьана лардерча ленински принципий — хьахинкараш дӀадовзийтара, вӀаши нийсдара, хьалха латта опыт кердаяккха торо хилара — лертӀа социалистически яхь вӀашагӀйоллар юкъарчал доццаш дувзалу коллективанa кхетам балара бӀарччача процессашца, из процесс эффективнегӀа хулийт цо. Из къаьгга хьахьоккхаш я вокхагӀвола мастер Ужахов Ужахь керте латта, халкъа эша товараш арахецаш йола коллектив.

Болх беш 26 саг ва, Ӏалаьмате чӀоагӀа барт тайна, кхотаенна, хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашде низ кхоачаш я коллектив.

1976—1977 шерашка цхьаннена а чов ца хулаш а къахьегамеи производственнии дисциплина толха ца еш а болх баьб коллективо. Цу тӀа а, коллективерча нахах 90 процент бараш Советски Эскаре гӀулакх даь а баьнна цӀабаьхкачул тӀехьагӀа цига юкъебаьхка а заводе чу, хьехамчаша ни. Садулаев Ӏаддал-Керама, Ужахов Ужахьа, З. Яшуркаева хьинаре новкъостал а деш, специальносташ Ӏомаяь а ба. ХӀанз цу коллектива берригa членаш шишша-кхоккха специальность йолаш а цунга хьежжа цаӀ шоллагӀчун когаметта хьашт долча хана болх бе дӀаотта йиш йолаш а ба, хӀаьта из бахьан долаш цар къахьегама овсарле эггара дукхагӀа лакх а енай.

1977 шера, машиностроене ди хьатӀаотташ, коммунистически къахьегама коллектив яха сийлахьа цӀи енай коллективана. Цо ханал хьалха, 1977 шера 1 декабрь хьатӀаотташ кхоачашъяьй шин шера паччахьалкхен плани социалистически декхараши, хӀаьта 1978 шера тӀанйцача доккхагӀдолча социалистически декхарашка лаьрхӀад Советски Конституце хьалхара шу дуза ди хьатӀаотташ 10-ча питилетка 3 шера паччахьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашде.

Белгалдаккха деза, СССР Лакхехьарча Совета депутат Бисултанов Жамлейла, Товсултанов Султан, Лорсанов Юрий, кхыбараш керте латтача слесарий-сборщикий бригадаша юбилейни 1977 шу доккхий производственни толамаш а доахаш ханал хьалха чакхдаьккха хилар.

Керда толамаш дахара беш бола тӀахьехам санна тӀанйцар тха коллектива коммунисташа, комсомольцаша берригача болхлоша 1978 шерара план кхоачаши тӀеххкоачаши яр·духьа социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо. Из тӀахьехам завода коллектива митинге бийцар, хӀанз цу даькъе шерра болх боаржабаьб тха пропагандисташа, агитатораша.

Б. БАЙДАЕВ,
Аргунски «Пищемаш» завода партбюро секретарь.

ХЬИЙХАЧУН НАЬКЪАГӀА

Советски Эскаре гӀулакх а даь пхи шу хьалха «Червленский» колхозе цӀавера Павлов Владимир. Цхьаккха тайпа специальность а йоацаш мехмастерске слесара говзал Ӏомае вахар из.

—Воха ма·вохалахь, зӀамига саг, болх бе Ӏомавергва хьо оака, Федор Савельевича юкхе къахьегаргда Ӏа, — аьлар цу хана болх бе волалуча Владимирга колхоза керттерча инженеро.

ГӀадвигар цун дешаша Павлов. Бера хана денз дика вовзар цунна нахаца дог цӀена, харц дош аргдоацаш вола Беляйкин Федор Савельевич, дувцаш хезадар балха из мел дика кайоалаш ва. Кхоачашде тӀадиллача гӀулакхо чӀоагӀа безам тӀаззар селхана хиннача салтечун. Чоалханеи уйла е езаши болх бар комбайний, тракторий, автомобилий электроаппаратура тоаелга. ХӀаьта цу гӀулакхо дукхача хана денз цун безам тӀа а увзар.

Юртбоахама машиний автомобилийи электрооборудоване даькъа дикка квалификаци йола слесарь ва хӀанз Павлов Владимир. Колхоза дикагӀболча болхлоех цаӀ лоархӀаш ва из. Ишта доллаше а цхьа хӀама дика кхета ца деш хилча Федор Савельевич волча вода Владимир. **Е. ВАСИЛЬЕВА.**

КРАСНОДАРЕРА — ИНДЕ

Ши бӀаь совгӀа Краснодарерча Седина цӀерагӀча заводе хьаяь низ бола токарно - карусельнии вертикально - токарнии станокаш - полуавтоматаш я Инде тайп-тайпарча городашкеи штаташкеи болх беш. Вайца доттагӀал долча мехка дӀаяхьийта краснодарски станокий керда парти кийчъеш латт.

— Хьалха СССР-ера цига дӀаухийташ хинна цхьайола тайпа станокаш хӀанз Инде ше хьаеш яле я, — йоах завода керттерча инженера, экспорта волча заместитела Остроух Владимира, — оаха дӀа - юха цхьана леладу гӀулакхаш сайца ха яц.

Седина цӀерагӀча заводе хьаяьча советски станокашца дунен рынкс практически къовсалуш цхьаккхаш а яц. Из да эггара хьалха цар дикал лакха хилар. Заводо хӀанз арахеца 1250 миллиметргара 3150 миллиметрга кхоачаш диаметр йола деталаш кийчъеш йола токарно-карусельни станокош дунен тӀа хьамелъерех 60 процент совгӀа цу заводо хьаеши, хӀаьта кхоалагӀа дакъа яраш экспортагӀа дӀаухийташи я. Цу тайпара станокаш хӀанзарча металлообрабатывающи промышленносте, хиланза яргйоацаш я.

— Дуккхача мехкаша дӀайю тха станокаш, цу даькъе чӀоагӀа дегӀаяьхка — Франци, ФРГ, Япони, Итали, Канада, Швеци, Англи санна шоай низ бола машинашъю промышленность йолаш яраш а йолаш, — аьлар Остроух Владимира. Индийски промышленность дӀахо дегӀаярга хьежжа цу мехка вай дӀаухийтача хӀамай номенклатура а хувцалу. ХӀанз, масала, къахьегама овсарле сихха лакхъяра контурни системеи программни управлении йолаш йола керда станокаш экспортагӀа дӀаахийта доладенад тхо.

ЗЕНЮК Юрий,
АПН корреспондент.

Карабулакски химически реагентий завода комсомольцаштеи кагирхоштеи юкъе яьржача социалистически яхье хадданза хьалха латташ хиларца белгальяьнна я аппаратчица, коммунистически къахьегама ударник Беловодченко Валентина Владимировна. Цун портрет завода Сийлен улга тӀа хьалтехад. Октябра цӀей сийна яьржача социалистически яхье башха-дика толамаш дахарах ленински комсомоло КПСС ЦК дохьийтача рапорта кӀала кулг яздир цо.

Сурта тӀа: аппаратчик, комсомолка В. Беловодченко.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬОКХАМ ЭЦА НАХ ШОРТТА БА

Дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар пятилетка шоллагӀа шу Грознехски района «Атагинский» совхоза хьайбаш леладераша. Детташ а, дулха лаьрхӀа, дорстадеш а дукха доахан да совхоза йиъ хьайбай ферме. ДӀадахача шера паччахьалкхенга планагӀа 230 тони дулхи 1700 тони шурей йохка езаш хиннача 1760 тонн шурей 320 тони дулхи декхар.

Юбилейни шера план тӀеххкоачашъе вӀаштӀехьдалийтар фермашка къахьегаш бола болхлой вӀаши барт болаш, шоай декхараш дика кхоачашдеш хиларо. ХӀаьта совхоза цхьаболча дояркаша соахка хӀара Ӏаттагара яьккхар кхо эзар килограмм совгӀа шура. Царех ба: Мусаева Ашура, Яндаева Сапият, Юнусова Кияит, кхыбараш.

Пятилетка кхоалагӀча шера керда социалистически декхараш тӀа а ийца шоай толамаш лаьгӀ ца долийташ хьабоагӀа хьайбаш леладераш. Совхоза къахьегамхой хьинар кхы а чӀоагӀагӀа айдир дукха ха йоаццаш социалистически яхь йоаржаяреи производства-эффективности балха дикали лакхъяра тӀехьа лоаттабу къовсам чӀоагӀабареи хьакъехьа Советски Союза къахьегамхошка КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК яздаьча Письмос.

—Из письмо тхоай хьайбаш леладераштa юкъе дийца а дийца дӀадовзийтад оаха, — йоах совхоза керттерча зоотехника Исраилов Ӏумара. — Фермай коллектива а юкъе шерра яьржай социалистически яхь. ДӀадахача шерарчул дукхагӀа я укх шера хьайоаккха продукци. Цхьацболча дояркаша дени буси хӀара Ӏаттагара 7 — 9 килограмм шура йоаккх. ЦхьоалагӀеи, шоллагӀеи, кховлагӀеи моттигаш яьхачарна ахчан совгӀаташ лу.

Хьайбаш леладераштa юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагӀа Сапарбиев Салмана кулгалду шоллагӀча ферма коллектив. ДӀадахача юбилейни шера план 900 тонн йолча паччахьалкхенга цар ехкар 1100 тонн шура. Ишта толамаш доахаш дӀадоладаьд керда шу а. Цу ферме дикагӀа лоархӀаш я доярка Мусаева Ашура. ДӀадахача шера хӀара Ӏаттагара цо яьккхар 3000 килограмм шура. 21 етт ба цо Ӏунал деш. ХӀанз дийнахьа юкъера лаьрхӀача хӀара Ӏаттагара 9 килограмм шура йоакк цо. Цул дукха тӀехьабисац дояркаш Хаджиева Умат, Эльмурзаева Асмарт, Айбуева Хьава. Цар а йоаккх хӀара Ӏаттагара 7 — 8 килограмм шура.

Дояркай дика новкъостий болаш, дукхагӀа доахангара продукци йоаккхаргйолаш царна Ӏунал деш хьабоагӀа скотникаш СолсиевгӀар Хьасани Шарпуддини.

Чуоттдаь хьайбаш кхоабача ферма коллективо а юбилейни шера хьалхашка лаьтта бехктокхаме декхараш сийленца кхоачашдир. Иштта, шера план 88 тонн йолча паччахьалкхенга дехкар 95 тонн дулх. ХӀара бежана план 500 грамм йолча дени буси 600—650 грамм дулх тӀаккхет.

Хьайбаш леладерий коллективаца шортта ба царгара хьокхам эца йиш йолаш, совхоза хьалхашка латта декхараш дика довзаш бола болхлой. Цар опыт, балха методаши приемаши кхычарна шерагӀа дӀайовзийтаро новкъостал дергда кердача шерара декхараш толашагӀа кхоачашде.

О. ШАДИЕВ.

Подшипника эзараш профессеш

Мишта хила еза хӀанзарча эггара кердагӀа йолча тӀехниксача станокий подшипникаш? ХӀаьта космически вакуума е геттара шийлача хьалашка болх беча приборий яраш? Мишта вӀаштӀехьдоаккхаргда царга дуккагӀа а тешамегӀа а болх байтилга, малагӀча наькъагӀа кӀезигдергда уж хьаярга дӀадодар? Уж а кхы дукха а проблемаш къестаеш болх беш я подшипникови промышленноста Москверча Ерригсоюзни Ӏилма - тохкамеи конструкторско - технологически института коллектив а Загорск, Куйбышев, Минск яхача городашкара цун филиалаш а.

Советски Союзе арахец 11 эзар гаргга тайпара подшипникаш: арахьара диаметр шин миллиметрал йоккхагӀа йоацаши дозал 0,1 грамм долаши селла зӀамига яраш-кара денз кхо метр йола хӀаране дозал ялх тонн хулаш йоккхача гиганташка кхоачаш. Уж кийчъярца, арахецарца, царех пайда эцарца дувзаденна мел дар моллагӀча конструкцегӀа уж яле а институтера дӀадолалу.

Шовзткъеи итт советски Ӏилма-тохкама учреждененщеи вузашцеи, хӀаьта иштта мехка ерригача подшипникови заводашца а айхха бувзам а лоаттабеш болх беш я институт.

Иштта чӀоагӀлуш доагӀа советски Ӏилмахой бувзамаш доазол арахьарча специалисташца а.

Института опытни завода централни бустамий лаборатоpe заведующи Новаковский Владимир подшипника гӀозара контрольни бустаме хьахиначунга хьожаш воал.

К. ДУДЧЕНКО сурт.
ТАСС-фотохроника.

ИРАЗ ДАХЬЯ ЗАКОН

КЪАЬНАЧА БӀУХОЧОА ДАГАДОАГӀА

Советски наха сий ду тахана вай иразе вахар бахьан шоай са дӀаделначa, шоаш кхоца беш къовсам лоаттабаьча наьха. Уж вайна цӀаккха бицлац, вай боча хеташ йоаккх цар цӀи. Царех цаӀ ва Осмаев Баудин. Из къахьегаш баьхача дезале ваь а дӀаяхача заман къахьа бала эза а саг ва. Цо тийкхад помещикашкара КурумовгӀара, ЧермоевгӀара шоай дезало арендагӀа ийдеш хиннача лаьттах тӀадожаш хинна деза декхар. Цо ийзад сменагӀа 10—12 сахьата болх бе безаш мехкдаьтта промыслашка къахьегаш хиннача болхлошта качдаьлла деза дукъ.

Баудина дика дайзад революци котъялалехьа ахархойи болхлойи хинна миска вахар. Цу заман Ӏазап теккарех ва из.

Грознерча болхлоша шоаш боацабераштa духьал еш хинна стачкаш, забастовкаш бӀаргайинай цунна.

Советски заман деррига истори дика дагадоагӀаш; из хьадеча ше тьинаре дакъа лоацаш хинав Осмаев Баудин...

...Дошув даьккхача санна сийрдаьккхаяр малхо ше чубузача оагӀорахьара сигале. БӀарччача дийнахьа шай беркат наха дӀаденна къахьийга бодар из. Школера чудоагӀача бераша ювцар цо хозъяь сигале.

Царгахьа дӀа а хьежаш, Баудина аьлар:

— Гой хьона, эггара иразерча хана нийсденна да уж бераш. Цар дагадохийт сона бер долча хана са а со санна долча берий а хинна вахар. Къеи мискеи дар тха берал.

Уж дӀара бераш иштта иразболаш хилийта даьд оаха мел даьр, — аьлар цо. Дог раьза яр цун юхь. Цу ханна цун лаккача дегӀа шерача белаж тӀа а кхеташ Ӏодежар къоахка ӀажагӀденна гӀа. Ӏоккхайда из хьа а ийца, гӀанда тӀа Ӏохайра Баудин.

— Хьо ваха сагота вене, аз дувцаргда хьона граждански тӀема ханара хӀамаш, — аьлар цо.

— Февральски революци котъяьнначул тӀехьагӀа Грозне каст-каста хулар болхлой митингаш, собранеш. ХӀаьта со вар мехкдаьтта промыслашка масленщик волаш. Царна юкъе дакъа лоацаш хулар со а. Цига къамаьлаш дора большевикаша. Болхлой хьаллоацаш дар цар мел дийцар. Бакъда большевикашта духьал къамаьл дераш а нийслора. Цар йоахар большевикаш бунтараш, даьхеп моастагӀий ба...

Юххера а Грозне хьакхаьчар Петрограде Октябрьски революци котъяларах бола хоам: мехкара Ӏаьдал большевикашта бе дахад, лаьтта ахархойи заводаш, фабрикаш болхлойи хургья. Иштта хьаккхайкадаьд революционни паччахьалкхенна керте латтача Ленина, яхаш дувцар.

Советий Ӏаьдал лораде большевистски парте тешамерча къонгаша Николай Гикалоси Михаил Левандовскеи Грозне вӀашагӀтехар ЦӀе Эскар, Нохчашкахьа Шерипов Асланбека —Шеча Эскара отрядаш.

Большевикаш болхлошкеи ахархошкеи кхайкар ЦӀеча Эскара юкъе дувла аьнна. 1918 шера май бетта со ЦӀеча Эскара отрядах дӀакхийтар.

11 августа Грозненски станицера белогвардейцаш города чухьийлхар. Халача хьал тӀа айттар болхлой. Шерипов Асланбека приказагӀа тха сотня царна гӀо де яхар. Къиза тӀемаш хилар тхонеи белогвардейцаштеи юкъе. Август чакхбоалача хана со бронепоезда тӀа вахийтар. Командир Василенкой пулеметчик Рубцови а волаш тӀом бир оаха цига.

Сентябрь бетта цхьан баьдеча дийнахьа кӀай казакаш чухьийлхар тхона Гранични улицагӀа. ХӀанз вай Ӏохайша дагӀача Победа проспекта цӀи иштта яр цу хана. Хьагарга а боахкийташ пулемет етташ (со хӀаьта пулеметчик вар) Ӏобоххкар оаха моастагӀий. Йохайир цар яь массехк атака. ТӀеххьара атака еча хана сона герз кхийтав...

Вийрзачул тӀехьагӀа со юха а бронепоезда тӀа вахийтар. ТӀемаш деш чакхдаьлар барайтталагӀа шу. Цул а халагӀа дера ткъесталагӀдар. Дена хьакхаьчар герзах тоаденна Деникина эскар. Цунна духьал отта доларагӀа хӀама хургдацар юххьанца. Цудухьа низ а Ӏоабаь латар духьа тӀехьашка даьлар ЦӀе Эскар. МоастагӀчоа бе ца яхийта Серноводски станице эккхийтар оаха бронепоезд.

Юрташ яха тӀабоагӀача деникинцашта духьал тӀом бара кийчо е цӀадахийтар тхо. Эггара хьалха деникинцашца беча тӀем тӀа нийсвелар со ГӀойтӀа. Шийла Ӏуйре яр из. Юрта гарга гӀертача тхона хьахезар дувлача герзаша ду таташ. Герз бе доллалургдола берригa нах хьалхxe а шоаш кийчъяьча окопашка багӀар. Тха Чаьчанера санна, цига оарцагӀбаьхкабар ГихтӀара, АтагӀара, Цацан-Юртара, кхычахьара къонахий.

Тхоца цхьана деникинцашта духьал тӀом беш дар ЦӀе Эскар а. ДагабоагӀа сона хӀаьта сайца уллув тӀем тӀа лаьтта цӀеэскархой Тымчук Севастьян, Кравцов Петр. ДелкъийгачӀоагӀа бикъбелар тӀом. Тха патронаш кхоачалуш латтар. Бакъда тӀехьашка довла дага-м дацар тхо, шалташ а яьха, лата кийча дар. Дукха нах боабаьбар цу дийнахьа шинна а оагӀорахьара.

ТӀом сайренгахьа лестача, тхо чӀоагӀа тӀагӀертар моастагӀчоа. Сихха тӀехьашка бовла болабелар деникинцаш. Боад къовлалуча хана цаӀ шоллагӀчоа тӀехьа сайцар цар хьетташ хинна пулеметаш, йоккхий топаш. Лелхабаь Алде чуккхайсар оаха уж.

ШоллагӀча дийнахьа белогвардейцаш юхабоагӀаргба мотташ дар тхо. Бахийтача разведчикаша хабар дера деникинцаш Грозне Ӏочубахаб аьнна. Байнараш цу дийнахьа дӀабехкар оаха. Нохчашца цхьан каша дӀабеххкар хӀаьта байна эрсий цӀеэскархой а. Из дар тайп-тайпара ди болча а тайп-тайпарча къамех болча а наха юкъе революцена тӀагӀоала хьахинна вошал.

Март бутт чакхбоалаш тха юрта — Чаьчане йоккхий топаш чуетта йолайно инарала Драценкой эскаро. ТӀо баьхача кӀоаг чу кӀийле а лаьца, юрта чубоагӀача кӀайбараштa пулемет етташ вар со, хьагарга а бахкийте мангало буц санна Ӏобоахкар аз уж. ХӀаьта кхыча юрташкара нах оарцагӀбаьхкар тхона. Цкъарчоа деникинцаш юхабаьлар. Бакъда тӀаккха юхатӀатеӀар. Духьал латта низ кхачанзар тхога — юрт йитанза яланзар. Тхо Устар-Гоордой дӀадахар.

Иштта тӀемаш хилар БердакӀала. Шапан-Юрта, кхычахьа. Эггара боккхагӀа тӀом хилар Ӏаьлаха-Юрта. Цахадлаш диъ дийнахьа лаьттар из. Шерипов Асланбек вар тӀема хьалхле леляьр. Цига вар Гикало а ший эскарца. Майра лийтар са новкъостий Василенко, Агададаев, Негоднев, Боборыкин, кхыбараш.

Дукха нах къаьстар тхоах боабаь цу тӀем тӀа. Бакъда тхоал 2—3-зза дукхагӀа деникинцаш боабир оаха.

Цу юрташка даьча тӀемаша хьахьеккхар моастагӀа котварг ца хилар. Къахьегаш баха массе а къамех бола нах цхьан бартагӀа цунна духьалъотташ бар.

Деникинцаша дӀалаьца хинна Грозный юха хьаяккха кийчлуш дар ЦӀе Эскар. Шотара цун штаб города гаргагӀа хургйолаш Чаьчане Ӏочуенаяр. БӀухой юрташкарча наьха цӀеношка дӀа-юха хьожабаь хьулалуш бар. Тханцига вар Василенко, Неголнев, Кравцов, кхыбараш. Тха панас дика лелабова уж дуачоа а бувшаш тӀакӀалдулачоа а. Иштта дика гӀулакх дора цӀеэскархошта нохчий исташа массанахьа а.

Тханцига сецавар Гикало. Цо цкъа со вахийтар Грозне подпольщикаш болча каьхат дӀадала. ДӀакхачалехьа деникинцаша лаьцар со. Сайна эрсий мотт ца ховчогӀа, нохчий мотт мара бувцацар аз царца. Из дича се цар дӀахецарга дог доахар аз. ДӀавахийтанзар бӀехалаша. Контрразведке дӀавигар — се дӀавуташ уйла йора аз сайгара каьхат мича хьоргда ца ховш. Конвоираш гӀаьле оза болабелча, царех, хьула а деш бага деллар аз каьхат, Ӏайша, Ӏайша, доша а даь, Ӏочудиар. ФуннагӀа сайх хуле а, са паргӀата даьлар са тӀаккха.

Со тӀавигача эпсаро дукха хаттараш дир сога, йийттар. Юххера а дӀахийцар со кхы согара хӀама гуча а ца даьнна.

Гикалос се вохийташ хиннача Хохловайна - Галенскаяна тӀа а ваха, дӀадийцар аз айса дена гӀулакх.

Сентябрь бетта чӀоагӀа тӀом хилар Воздвиженски слободе. Цига оаха хӀалакйир кӀайбарий отряд. Бакъда тхона доккха халахетар хилар цига — тха командир Шерипов Асланбек вийра.

1920 шера январь бетта Гикало керте вола тха отряд Воздвиженски станице сецар. Цига гобир тхона кӀайбараша. Ӏуйрийна 4 сахьат доалаш дӀаболабенна тӀом сарралца лаьттар цига.

Герзах тоавенна моастагӀчун 3 эзар бӀухо вар тхох латаш, хӀаьта тха эскаре 600 саг мара вацар, гӀема кхоачам кӀезига а бар тхога. Цига эггара низкъала моттиг эттача гучаволар тхона Гикало, тха дог ураотталора.

Сайренца лестача хана снаряцаш а патронаш а кхоачаенна, дисар тхо. Листа гобеш тӀатеӀар тхона деникинцаш. Низкъалча хьал тӀа эттар тхо. Цига тхона оарцагӀбаьхкар гонахьа ядача юрташкара нохчий говрабаьреш. Бохабир моастагӀчо баь го. Шота юхадахар тхо.

1920 шера март бетта Гикало керте латтача повстанчески эскаро хьалаьцар Грозный. Цига кхаьчар 11 арми а. Тхо, партизанаш цун отрядех дӀатехар. Сои, Василенкои, Агадаеви 204 бронепоезда тӀа нийсделар.

Деникинцашца тӀом беш Азербайджане кхаьчар тха бронепоезд. Цига массехк моттиге тӀом беш хилар со а са новкъостий а...

Керда Конституци ешаш дагабох укх кховзткъа шера вай советски халкъо баь боккха никъ, Ленина парте нийса дӀакхувлаш тоаденна вай вахар, дунен тӀа эггара чӀоагӀагӀа низ бола паччахьалкхе а хинна дӀаэттаб вай мохк. Аз доккхал ду Советий Ӏаьдал чӀоагӀдеш а уж дика хувцамаш хьахулаш а лаьттача къовсаме дакъа лоацаш се хиларах, — аьлар Баудина, — ший бе даьлла ӀажагӀа гӀа тӀакӀалтӀа а доаккхаш. Цунна ӀобӀара а хьежа, — шай хана укхо а боккха тоам баьб-кх наха, — аьнна хьалгӀеттар из.

Граждански тӀом чакхбаьнначул тӀехьагӀа а сацийтабац Осмаев Баудина Советий Ӏаьдал бахьан лоаттабаь къовсам. Из иттех шера машиннаькъа тӀа ха деш хиннав, поездашта тӀаккхувдача бандаех никъ лорабеш.

Граждански тӀем тӀеи халкъа боахамеи хьинаре дакъа лоацаш хиларах правительствас дукха совгӀаташ деннад Осмаев Баудина.

Шофер волаш хадданза 30 шера болх баьб цо. Дукха ха я из пенсе вола. Бакъда вахара юстарваьнна Ӏохайнавац. ХьатӀаккхувча тӀехьенна цо дувц таханара иразе вахар бахьан ше а ший новкъосташа а баьча тӀемах, керда вахар кхоллаш шоаш хьийгача къих, лоаттабаьча къовсамах. Даьнах доккхал дайтара а из дукха езара а уйла чуйоссаю. Из веза хьаша ва дешархой.

Дика хьалхxебаьб Баудина ший дезал а. Цун йиъ йиӀий дезалаш хьаьнала, цӀенча дегца обществана болча пайдана къахьегаш бах.

Къахьегамхошта паргӀато яккхара, царна иразе вахар кхоллара деррига ший вахар дӀаденнад Осмаев Баудина.

Ю. ЧАХКИЕВ.

Конституци кхоачашъеш, яхаш, болх беш я

«КЪАВАЛАРАГӀА» БАЛХАРА ДӀАВАККХАР — ЗАКОНАГӀА ДАЦ

Индустриально дегӀадаьхкача мехкий дуккхача экономистий, социологий сахьувзадеш гӀулакх да тӀа-тӀа дуккхагӀа «общество къаялар»: цу мехкашка бахача берригача нахах хӀанзле а 12 процентагара 22 процентага кхаччалца нах ба 60 шерал тӀех ха яьнна. Из гӀулакх ше дац сахьувзадер, шошоай тайпара из къердаш дола общественни вахара хьалаш да.

«Ю. С. ньюс энд Уорлд рипорт» яхача кӀиранна цкъазза арадувлача американски журнало 1977 шерарча ший цхьан ноябрьски номер тӀа кепатеха араяьккхай болхлой 70 шу даллалца низагӀа пенсе тӀа ухийтилга предпринимателашта дехкаш йолча законопроектага США конгресс хьажарах Америка «хӀама лелалуш болча наьха» гӀозарашка цу законопроекто хьоаьча уйлаштеи хетаяь статья. Керда закон юкъедаккхарах хила мегачо унзарбаьхача американски хьал дараша цу закона кӀалхарбовргбола наькъаш лех. Чикаго пригороде ший доалахьа йоккха йоаца предприяти йолаш волча цхьаьне хӀанз керттерча даькъе маьре бахаиза бола, специальни образовании йоаца къона кхалнах дӀайийбе лаьрхӀад балха. Маьре баххалца йолча хана тоъал кӀезигача маьхах болх бе уж раьза хиларга догдоахаш ва из, хӀаьта цул тӀехьагӀа-м, бакъдар аьлча, балхара дӀабуврга уж бераш хьалкхедар духьа. Журнало кӀезига йоалаяц США «60 шу даьнна нах качара боахилга массазара гӀулакх а хинна дӀаэтта хилара» тешал деш йола факташ.

Вай мехка а я «общество къаялара» процесс. Нагахьа санна 1939 шера 60 шерал тӀех ха яьнна нах вайнига бахача нахах 6,8, 1959 шера — 9,4 процент хиннабале, 1970 шера 12 процент хӀана бацар аьнна бар. Къоаналла, е, хӀанз оалаш мадарра, ханага диллача пенси нийдеш бола нах 1960 шерагара 1975 шерага кхаччалца пхезза дукхагӀа хиннаб.

ДагадоххарагӀа аьлча, «ханага диллача пенси ийдар» яха дешаш СССР кердача Конституце текста тӀа арадаьнад цун проект дерригача халкъо йийцачул тӀехьагӀа. Проекта тӀа оттаяь хинна «къоаналла пенсеш телар» яха формулировка, проект ювцача дакъа лаьнача дуккхачарна хетачох, саг ший бокъонагӀа салаӀа вахара маӀан башха нийса хьахьокхаш хиннзяц. Къоаной лархӀа мегаргбий пенсе тӀа болха 60 шу даьнна маӀа нахи 55 шу даьнна кхалнахи? Нахага даьча социологически хаттараштa тийннача жопашеи гражданаша газеташ тӀа кхахьийтача письмошеи тешал ду, 60 шу даьнна маӀа нахи 55 шу даьнна кхалнахи шоаш «къоанощца» лархӀара чӀоагӀа духьала хилара.»

Цу цхьан ханна белгалдоаккхаргда вай, саго вахаш йоаккха ха юкъера лаьрхӀача вай мехка хӀанз 70 шу хилар, хӀаьта советски демографаша ханашта укх тайпара бекъ нах: 60—74 шу даьннараш — къабенна нах, 75—90 шу даьннараш — къоаной, 90 шерал тӀех ха яьннараш — ха йӀаьха йола нах.

Из дош чӀоагӀа лоархӀаме да экономически гӀулакха а: къахьегалургдолча бахача нахаи иждивенцаштеи юкъера соотношени хувца а йолийташ пенсионераш дукхагӀа хилар хьашт доаца оагӀош йолаш да.

Циггача теркалду вай цу деша маӀан: иштача хьалашка мегарг а дий, да а доагӀий пенсионераш «къахьегалургдоацача нахах» лоархӀилга? Цу дешах советски наха хетар Конституце проект дерригача халкъо ювцача хана шаьра кхетадергдолаш хьааьннад. «Вай обществерча вахара хьалаша, хьабе болх боацаш нах ца хиларо, салаӀа бокъо хиларо геттара къабаллалца болх булургболаш хулийт дуккха пенсионераш», — аьнна яздаьдар къахьегама ветеранех цхьаьне «Правда» кепатеха арадаьккхача письмо тӀа. ХӀаьта цу тайпара письмош дуккха а дар.

Социализма хьалашка пенсионераша шоашта могача тайпара къахьегаме дакъа лацар — общества а гражданий а хьашташ цхьана тӀарлуш йола проблема. Социалистически обществана чӀоагӀа хьашт долаш да опыт йолаш, массаза а яхармо, йоккха квалификаци йолаш болча болхлой — пенсионерий къахьегамах пайда эцар. Цудухьа СССР Министрий Совето 1964 шерагара 1973 шерага кхаччалца кхозза тӀанйцад балха тӀа пенсионераша лоацача даькъа материальни стимулировани чӀоагӀагӀа яран цар къахьегама льготни хьалаш шердаран тӀадерзадаь соцамаш. Белггала аьлча, болх беча пенсионерий дуккхача категорешта ялх сахьатага кхаччалца (бархӀ сахьата меттел) лоацдаьд балха ди, йӀаьхъяьй алапи а долаш хӀара шера тела отпускаш, балха нормаш лохъяьй (алапи лох ца а деш). Цу цхьан ханна пенси а нийлу цар (деррига е цхьадола дакъа).

Боккха низ бий из? ДӀайилаел оаш оашош: 46 миллион хӀана бац аьнна пенсионераш ба вай, хӀаьта хӀанз укх сахьате царех болх бераш пхи миллион мара бац.

ЛаьрххӀа даьча тохкамаша хьахьоккхачох, пенсе тӀа вахарои цунца дувзаденна саго вахаре ше массаза а леладяь гӀулакхаш юкъагӀа дитарои сага могашала, вахара хьинара, сина сатема Ӏоткъа бу. 60 шерал а кхыметтел 70 шерал а тӀехъяьнна ха «Ӏоажал гаргакхаьча «ха» лархӀа ягӀац аьнна хет Ӏилмахошта. Шийна могача тайпара къахьегама гӀулакхаш леладарах йоалл унахцӀена а волаш саго вахаш йоаккха ха йӀаьхъялара къайле.

Аркадий КУДРЯ.
(АПН).

БОЛХ ТОАБАРА НАЬКЪАШ ЛЕХ

Республика дуккхача коллективаша дош деннад пятилетка кхаь шера план СССР Конституце шу дузача денга — 7-ча октябрга кхоачашъе.

Цхьабакъда, халахете а, вай республике йолаш я тIехьаюсаш йола предприятеш, организацеш. Царех цаI я Назранера трикотажни фабрика. ДIадахача, юбилейни шера продукци маьхала яккхара план цун коллективо толамца кхоачашъяьйле а дукха кхоачамбоацараш да фабрике. Дика яц укхаза арахеца цхьайола изделеш, керттIа вIаштIехьбаьккхабац къахьегам, эшшача боараме яц къахьегамен производственни дисциплина... Бакъда цу лешашта фабрике вIалла терко яц аьлча-м харц хургда. Предприяте гIулакхаш тоадара тIаерзаяь дукха мероприятеш чакхйоахаш ба кулгалхой, общественни организацешта керте латтараш. ХIаьта а дукха да хIанзчул тIехьагIа де дезаш.

Цу хьакъехьа лаьца шоашта хетараш дувцар дийхар тха штате воацача корреспондента Цолоев Руслана хIамаш тегача неха болхлошкара комсомолкашкара Курсаева Фатимайгарен Чилиева Лидайгарен.

Хаттар: Ховш ма-хиллара, ер пятилетка дикала пятилетка я аьнна дIаккхайкаь я. Ара мел хецаш йола продукци дика хила еза яхилга да из. Шун цехе миштта латт из гIулакх?

Чилиева: ШоллагIча конвейер тIа болх беш я со. Оаха тег кхалнаха (боккхийчарна а зIамагIчарна а) лаьрхIа барзкъащ. Эггара хьалха цIераш яха ловргдар сона тхоай дикагIболча говзанчий. Уж ба Бабакиева Фатима, Зангиева Лида, Тимурзиева Тома, Плиева Тома, кхыбараш. Цар тийга барзкъа хоза, бIарг тIаотташ хул. Сона хетаргахьа дIаэцарашта а дезалургда уж. ХIаьта во тийга барзкъаш а нийслу. Брак яро хьовзам бу предприятена, из зене да барзкъа дьвча наха шоашта а.

Курсаева: Сона хетаргахьа тха изделей дикал хIара сага балха моттигера хьайолалу. Балха хьавенача саго кийчъе еза ший балха моттиг. Из хьажа веза машина болх бе мегаргйолаш йий, цIена хилийта еза гонахьара моттиг. ХIаьта ханнахьа балха хьаварн цIавахари, ший карара болх тIехдика кхоачашбари къаьстта дош да. Со се уж деррига гIулакхаш дизза кхоачашде гIерт, иштта хила беза аьнна хет сона беррига къахьегаш мел бола нах а.

Хаттар: Iа аьлар, Лида, цкъаза нийслу брак дола барзкъаш аьнна, фуд цун бахьан?

Чилиева: Бахьанаш тайп-тайпара да. Эггара хьалха ала доагIа барзкъаш доахача цехах. Цигара тхона хьадоагIараш цкъаза нийса хьадаьхе хилац. Из бахьан долаш дукха къахьега дезаш хул тхо. Цудухьа цар бехкагIа я брак хул ала мегаргда. Цу дешах лаьца-м Фатимас а дувцаргдар вайна.

Курсаева: Лидас аьнначоа тIатохаргда аз. Дукха ха йов тха цкъаза хIама тега тай я, вIалла хьадаьха барзкъаш а доацаш дагIаш. Фабрике цу гIулакха дукхагIа терко йоре бакъахьа хетар сона.

Кхы цхьаькха а да хьоахаде дезаш. Оаха барзкъаш тега цхьайола машинаш къаьна, тишъенна я. Цудухьа каст-каста йох уж. Уж тоаяь яллалца Iохайша дагIа дезаш хул тхо. ТIаккха сих а дале тега долалу. «Сиха даха хий фордах кхийттадац» яхаш да халкъа кица. Цу гIулакхо я хьахулийт брак. лохью къахьегама оевсарле. Дика наладчик хилча-м сиха тоайора машина, хIаьта ца хилча... Наладчикий а вIаштIехьдалац уж машинаш эшшача тайпара тоае. «Запасной оатхалаш яц тхога, фу дергда оаха...» оал цар. Уж а бакълув аьнна хет сона.

Хаттар: Вайна ма-харра, Фатима, хIара балха минутах бизза пайда эца беза. Шун предприяте кулгалхой бехкагIа доацаш из ха йовш моттигаш нийслой?

Курсаева: Маршрутни автобусашца балха хьаух фабрикера дуккагIбола болхлой. Цхьайолча хана нийслу автобус йохаш, е вIалла хьа ца йоагIаш. Юрташкара укхаза хьаухаш ба дукха нах. Со се Яндарера ухаш я.

Хаттар: Укх тIеххьарча хана хьо а хьа новкъостий а цу бахьанех тIехьабиса гIулакх хиннадий?

Курсаева: Каст-каста нийслу аьлча-м харц хургдар, бакъда нийс-м лу. Цхьа бутт хьалха автобус хьа ца йоагIаш дисадар тхо, Яндарера болхлой. Бакъдар аьлча, цхьа ха яьлча тIехьа-м ера тхона автомашина. Цу хана ах сахьат совгIа ха яйра тха.

Хаттар: Цу ах сахьата мел барзкъа тегаргдар Iа?

Курсаева: Цу юкъа дикка болх бе вIаштIехьдаргдар са. Масала, 190-гIа йола модель хилча пхи единица тегаргьяр. ХIаьта сона автобуса тIа мел хиннача наха цу ах сахьата мел дукха болх бергбар!

Хаттар: Хьона фу хет, Лида, хьай новкъосто яхачох?

Чилиева: Аз а хьаллоац Фатимас хIанз дийцар. Тха продукце дикал лакхагIа хилийтара, сона хетаргахьа, чIоагIа лоархIаме да говзал дика карагIзаяр. Хьадеш дола хIама дика хургда, нагахь санна болхло дика дисциплина йолаш хуле...

Хаттар: Халахете а, Лида, дIадахача шера Iалаьмате дукха прогулаш яьй шун фабрикерча наха. Цох лаьца ала йоалла хургья-кх хьо?

Чилиева: Дай-ноаной чIоагIа сагота хул шоай дезалхочох цхьанне ладувгIаш ца хилча, халахет царна из иштта волаш. Иштта хет тхона а. Цхьабакъда хIанз а болаш ба тха коллективе цу тайпара, къахьегамей производственни дисциплина телхаю нах. Цхьабараш ба «тхо-м тIехьалисача а мегаргдар», вожаш ба «хьано хIама аргда тхога балха ца долхе» яха уйлаш йолаш.

ВIалла а ала мегаргдолаш хIама дац из. Бакъда, тха фабрике лира къовсам лоаттабу цу нахаца. Дукха ха йоацаш хиннача собране дийцар дисциплина дош. Цу собране, хьакхайкадир сона хетаргахьа, прогулаш ярах 15 сагI балхара дIаваьккха хилар.. Квартирашта аргIана лаьтта 40 сагI тIехьаваьккхар.

Уж прогульщикаш бецаре гIулакхаш дикагIа хургдар тха. Цар къахьегамен производственни дисциплина телхаярах кIезига зе хилац предприятена. Шоашта а зе ду цу наха. Цар кхетаде доагIар шоай алапи кIезиглулга, шоаш премех боалнлга.

Дисциплина дешашца а балха ханах кхомбарах а дола цхьа хIама дар са хьоахаде безам болаш. Делкъийна хIама даара гIулакх во латт фабрике аьнна хет сона.

Хаттар: Цу хьакъехьа фу аргдар Iа, Фатима?

Курсаева: Столове гIулакх дика ва ала йиш йолаш дац тхо. ПхьегIаш тоъац цига, во кийчбу кхача, пхьегIаш кIезига хиларах дукха хьежа безаш хул болхлой. Из бахьан долаш дукха болхлой тIехьабус, цхьайолча хана ах сахьата а. Цох дуккхаза хоам баьб оаха тхоай кулгалхошка. Бакъда, цох хIама хилац тIехьадисад аьнна тхо дIаяздар мара..

Тха цехе итт конвейер я. Уж шин даькъа йийкъа а йийкъа царех хIаранена делкъийна хIама даа ха елча болхлой тIехьабусаргбоацаш санна хет сона.

Хаттар: Шуи цехе дукха ба къона болхлой. Царца малагIа болх бу шун дикагIболча болхлоша?

Курсаева: ХIара конвейера тIачIоагIбаь хьехамчаш ба тха цехе. Ученикашта новкъостала оттабаь ба уж. Цар я опыт йолча кхычар а хьех къоначарна, уж санна а, кхылола а балха тIа эша гIулакхаш довзара, болх дикагIа бе Iомабу.

Тхо долча дукха ба училищера баьхка мехкарий. Царех цхьабарашта кхыметтел машина тIа тай нийсде а хац. Дика кийчбац уж цига. Цига царна дикагIа хьехаре тхона а аттагIа хургдар, царна шоашта а сийдолашагIа ма-дарий из гIулакх. Практически занятеш кIезига хулачоа тара я цар.

Хаттар: Шуга хьаттача шун цехера а фабрикера а болх дикагIа дIабахьара кхы фу эш?

Курсаева: Каст-каста хила еза, сона хетаргахьа, тха фабрике, е цехашка производственни совещанеш. Цига дувца деза, нийслу кхоачамбоацараш, тахка еза торонаш. Экономика сихагIа дегIайоалаяра лоархIаме да боахама ерригача участкашка къахьегамеи технологически дисциплина, планови дисциплина чIоагIъяр. иштта болх баро вIаштIехьдоалийтаргда торонех бизза пайда эца, производства эффективности продукце дикали лакхъе. ХIаьта из да тахан вахаро дIадехар.

Май бетта чоагIа

Кердача шера хьалхарча деношка денз къахьегама толамаш доахаш хьабоагIа «Грознефтеоргсинтез» объединене транспортни ... Январь бетта план ханал дуккха хьалха кхоачашъяьй цар.

Автотранспортни конторa водителашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт Б. Лутовинова кулгалдеча бригада коллектив. ХIаране цкъа хьош 12 тонн мухь дIахьош йолча цар «КРАЗ-ашеи» «МАЗ-ашеи» 50—70 тонн мухь дIахьу сменагIа. ХIанз укх шера май бетта чотагIа къахьегаш я из бригада.

10 шу совгIа ха я Б. Лутовинова цу коллективе болх бу. Дика производственник хилара совгIа башха-дика хьехамча хиларца а белгалваьннав из.

Т. ХАНОВ.

Производстве хьалхалаттараш

Аргунски «Промжелдортранс» предприяте коллектив дика къахьегаш хьайоагIа, къаьстта белгалъяьнна я «Заводская» станце коллектив. Ала деза Андросова Василинас кулгалдеча транспортникий сменах. Цу смене болх беш Аргунски участкана гIулакх деш йола 5 локомотив я.

Ше дика машинист хилар хьахьеккхад 1976 — 1977 шерашка социалистически яхье котало яьхача Шудик Владимир Федоровича. Цо болх бу 25 шу да, дика кхет из цу балхах, цул совгIа из къонабарий хьехамча а ва. Владимир Федоровича новкъосталца машиниста говзал карaерзайир цун воIа Игорен Н. Корнепкоси.

Ший гIулакх дика ховш, лаьрхIар кхоачашдеш сага ва Николай Буравлев. Ший воIа Александра цо езаялийтай машиниста говзал. Вай мехка дикагIчарех лоархIача Гудермески депо къахьегам беза Iомавир машиниста гIонча Османов Сайд - Мухьмад. Из вагонашта ремонт яра слесарь хиннав, хIаьта хIанз шу даьннад Буравлевца цо болх бу, ший смени нормаш 120 — 130 процент кхоачаш а еш.

Белгалбаха боагIа поездаш вIашагIъехкараш Бетерсултанов Алимсолта, Марьянов Виктор, Беширов Эдисолта.

А. АХМАТОВ.

Москва. 50 шу совгIа ха я СССР Союза ЗIамагIча Академически театрен «Марси жIовн» яхача заводен коллективаша доттагIал лeладу. ЦIи хезача эрсий театра артистаща болхлошта концерташ уттаду. «Марси жIовн» яхача завода культура ЦIен сцена тIа спектаклаш уттае заводской халкъа театра новкъостал ду. Предприяте металлургаш каст-каста ух театре. Цар дакъа лоац спектаклаш ювцача, премьерашка ух.

Дукха ха йоацаш предприяте болхлой «Любовь Яровая» яхача спектакла премьере хилар.

Сурта тIа: «Марси жIовн» яхача завода металлургаш дагабоалаш ба СССР халкъа артисткаца, Социалистически Къахьегама Турпалца Е. Н. Гоголевацеи (юкъеръяр) «Любовь Яровая» яхача спектакле дакъа лоацача артисташцеи антракт йолча хана.

В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

СССР ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗИЙ 60 ШУ ДИЗАРГА

ДАЙ-МОХК ЛОРАБАР— ДЕЗАГIА ДОЛА ДЕКХАР

ХIанз, Советски халкъи сий дола Герзашцара Низаши Советски Эскара 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадаха кийчлуча хана. ЦIе Эскар хьахилара истори, цун сий дола тIема традицеш, гражданскии Сийлахь-боккхача Даймехкен тIем тIа вай Даьхен моастагIий эша а баь цо яьха коталонаш личии состава юкъе дIайовзийтар духьа чIоагIа болх бу тха часта подразделенешка.

Укх деношка часта клубе Ленински чтени хилар «Социалистически Дай-мохк лорабара хьакъехьа В. И. Ленина, КПСС-о аьннадъ» яхача темах лаьца. Керттера доклад йир политически дешашта командира заместитела. Цо белгалдаьккхар, вай халкъи СССР Герзашцара Низаши СССР керда Конституци тIаэцаро, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизар дездаро къахьегама а политически а хьинар чIоагIа айдаь а долаш Советски Эскара 60 шу дизара накъадолхаш хилар.

— Советски Герзашцарча Низаша хьабена никъ, Коммунистически парте кулгалца хьинаре къа а хьегаш дегIаена социалистически общество хьалъяьча, шийна карагIдаьнна революционни хIамаш моастагIашца лира къовсам а лоаттабеш кIалхара даьхача вай халкъа карагIдувлача сийлахьдоккхийча хIамашца айхха бувзабенна ба,— аьлар политболхлочо.

Граждански тIемен кхыча мехкий тIема интервенцен халача хьалашка парте бокъонца йола тIема штаб, Герзашцарча Низашта парте коллективни кулгалдаь орган хиннай В. И. Ленин керте лаьтта парте Центральни Комитет, — йоахар дIахо доклада тIа.

Ленински чтене доакъашхоша чIоагIа уйла тIаяхийтаи хьашт долаши ладийгIар Коммунистически партен цун Центральни Комитетой Советски паччахьалкхе дегIаухача хIара этапе Герзашцара Низаш вIашагIтохара. цун тIема низ чIоагIбара принципиальни установкаш кийчъяьй, ерригача паччахьалкхен организацей, деррига советски халкъа гIулакхаш мехка оборона чIоагIъяра тIадерзадаьд, яхаш дувцача доклада разделага.

Ший къамаьл чакхдолаш докладчика белгалдаьккхар. КПСС Центральни Комитето ,цун Политбюрос хIанз а вай Герзашцарча Низий вахарен гIулакхийи, тIема гIулакхашта уж дикагIа кийчбаран Iомабарaи, личии состава политически кхетам балара халданза уйла тIайохийташ хилар, тIахьехам бир Сийлахь-боккхача Октябра карагIдаьннараш фе лорадараи Советски Эскара 60 шу дизара тIемен политическии кийчо еча керда толамаш дахараи.

Цул тIехьагIа къамаьл де дош делар Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце доакъашхочоа, большевистски гварде хьинарегIча членех цхьаннена, союзни лоархIамеча персональни пенсионера, РКП(б) VII Чрезвычайни съезда делегата Филатов Сергей Петровича.

Сий долча хьаьшо тIемахоштa дийцар топ бе а елла ше Советий Iаьдал бахьан долаш летар, партийни, советски, боахама балхаш ше леладар. Сийлахь-боккхача Даймехка тIема шерашка немецко-фашистски гIаьрахошца лира тIом баьб коммуниста Филатова.

ХIанз, ха яха воккха саг ше воллашехьа а, Сергей Петровича хьинаре дакъа лоац партийнии общественнии балхаца, республикерча кагирхошта тIема-патриотически кхетам луча.

Ленински чтене доакъашхоша чIоагIа уйла тIаяхийтан хьашт долаши ладийгIар Сергей Петровича дувцарга: Луганcки окружной партконференце шийх, къонача коммунистах чIоагIа тешам а бенна, новкъосташа Юрьевски заводской партийни организацегара из VII-ча Чрезвычайни съезда делегаталла харжарга.

Сергей Петровича ма-дарра дийцар Петроградерча, съезд чухиннача Таврически зале ше мел хала кхаьчар, съездо баьча бал-ха хьакъехьа, цига В. И. Ленин варах. Парте ветерана чIоагIа Iимерза дийцар Октябрьски революце баьччах, генех. Съезда делегаташца Ильича яьча беседай хьакъехьа ма-дарра дийцар Филатова. Сергей Петровича ше а иштта дакъа лаьцад, кхычарна юкъе а волаш, В. И. Ленинца беседаш еча, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаяь Москве хиннача торжественни собране хиннав из — Нохч-ГIалгIайченгара вахийта делегат.

Трибуне хьалтIавоал Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доакъашхо, Советски Союза Турпал отставкера капитан Георгий Семенович Болтаев. Цо дийцар дIабахача тIема шерашка советски тIемахошта карагIдийннача, цIаккха а лергдоацача гIулакхашкара цхьайола эпизодаш. Ленински чтене доакъашхой бIаргашта хьалхашка гIолла кинохроника кадраш санна тIехлелхар Брестски крепость. Москва, Ленинград, Севастополь, Керчь, Новосибирск лораеш лаьттарий, Сталинграде, Курске, Ореле, Днепре, фашистски аькхан бIена — Берлине лийтарий турпала гIулакхаш.

Георгий Семенович Болтаева тIемахой тIахьийхар эскаре Iомалучеи гIулакх дечеи маьршача деношка Советски Эскара сийлахьа тIема традицеш дIахо кхы а дукхагIа алсамъяхара.

СССР керда Конституци тIайийцача ийсазлагIа хержача СССР Лакхехьарча Совета ворхIлагIча сессе балха хьакъехьа, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела. Конституционни Комиссе Председатела Л. И Брежнева сессе даьча къамаьло дег чу йоссаяьча уйлах дийцар гулбеннараштa СССР Лакхехьарча Совета депутата Лидия Кузьминична Черкуновас. Ше къамаьл деча хана СССР Лакхехьарча Совета депутата Iойийшар дийтта бер кхедаьча лоаман кхалсаго ворхIлагIча сессе цIерагIа яхьийтача телеграмма текст а. Нохч-ГIалгIай АССР-е яхача берий нанас Коммунистически партенеи Советски правительстваней баркал йоахар дукха бераш долча дезалий, халкъа хьал-торон цар йовхо ярах.

«..Бокъонца Iомаде тIема гIулакх» яьхача В. И. Ленина васкет тха часта подразделеней личии составо мишта кхоачашду дийцар шоаш къамаьлаш деча хана хьалха латтача эпсараша, прапорщикаша, сержанташа.

«Комсомольцех йола баллада» яха ший поэма йийшар поэта Чахкиев СаIида Ленински чтене доакъашхошта.

— В И. Ленина. — аьлар Ленински чтени вIашагIтехачо дош хаддаш — вай партена, халкъа. Герзашцарча Низий тIемахошта лергдоаца васкеташ юхедитад социалистически Дай-мохк лорабара хьакъехьа. Цо хьийхад, империализм — халкъий даьрагIа вола из моастагIа. — мел йолча хана агрессивни тIемий кхерам дIабаргбац, яхаш. Из бакъ хилар хьахьокх, американски тIемахой зуламеча гIулакхаша, малхбузенгермански милитаристаша нийсхал яккха гIерташ леладераша. Гаргарча Малхбоалене наьха лаьтташ дIалувцар духьа Израило лелаеча политико. Цудухьа моллагIча агрессора кхы хьем боацаш меттахьа хIама юхатоха йиш хургйолаш даим фе хила, тIема дукъалъотта кийча хила деза вай, Советски тIемахой.

Зрительни залера сердал дIайов. Экрана тIа цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш гучалех Октябрьски революцена кулгаллара, Советски Республика арахьарчен чурчеи моастагIех лорае къахьегамхой оарцагIбахара дукха везача Ильича чакхлаьха гIулакхаш гойташ йола кадраш.

...Ленински чтене тха часта тIемахой дегашка дика уйла йоссайир, тIемен политически гIулакхаш Iомадара, коммунизм хьалъяра наькъагIа йолача дукха езача Даьхенна са ца кходеш гIулакх дара личии состава дегаш ураоттадир.

П. ЛОХМАНОВ.

ПЛАНАШИ КАРАГIДУВЛАРАШИ

ЯЛАТ ТЕШШАМЕ ДУКХАГIА ДАХАРА

Производствана шерра механизации химизации, лаьтташта мелиораци яр бахьан долаш керда толамаш даьхад юрта боахам дегIабоалабара даькъе. Масала, 1976—1977 шерашка хIара шера юкъера лаьрхIача даьккха ялат 209,6 миллион тонн хилар, нийслагIча пятилетке даьккхача 181,6 миллион тонна меттел.

Карарча пятилетке дIадахача шин шера ялата боахам дегIабара итогаш СССР юрта боахама Министерства ялата Керттерча управлене начальника Жолобов Александра йоаших АПН корреспондента Вершинина Эммас дехар дарах.

— Хаоттама хьалаш аьттув боацаш хиннадоллашехьа а, дIаяхача пятилетке хIара шера юкъера лаьрхIача доаккхаш хинначул (181,6 миллион тонн) дукхагIа ялат даьккхад мехка укх тIеххьарча шин шера. Цо тешал ду, ялата боахам тешшаме айбенна хилара, из чIоагIбара тIадерзадаь чакхдоахача гIулакхий эффективность лакхъялара.

Ялат даккхара темпаш хадданза лакхъю вай мехко: укх тIеххьарча 25 шера кхозза дукхагIа даха даьннад из. (50-ча шерашка ялата хьувкъам юкъера лаьрхIача шера 65 миллион тонн бар). ХIанз Советски Союз ялат эггара дукхагIа доаккхарех цаI я. Дунен тIа бахача нахах ворхI процентал кIезигагIа нах бахаш йолча цо юкъера лаьрхIача дунен тIа доаккхача дерригача ялатах пхийтта — вурийтта процент доаккх. Из а мехка историе чухь цIаккха а ца хиннача тайпара чIоагIа 1972-чеи 1975-чеи шерашка йокъал хиина йоллашехьа а да. Чухьара резерваш оарцагIъяхарви дIа-юха нийсъяран шоай ханнахьа чакхдаьхача гIулакхаша йиш хилийтай 1976—1977 шерашка юкъера лаьрхIача, царел хьалхагIа дIадахача пхе шераца нийсдича, пхийтта процент ялат дукхагIа даккха.

Бакъда, дIадахача шераца нийсдича 30 миллион тонн кIезигагIа даьккхад вай ялат (1976 шера 224 миллион тонн гулдаьлар, хIаьта 1977 шера — 194 миллион тонн). Цхьабакъда юрта боахаме йIаьхагIча хана карагIдаьннараш вIаши нийсдича бакъахьа хургдар, 1977 шера, хаоттама хьалашка диллача дикагIа а кхыметтел юкъера а ца хиннача шера, вIаштIехьдаьлар хьалхагIа дIадахача пхе шера хIара шера юкъера лаьрхIача даьхачул ткъаь итт миллион тонн дукхагIа ялат даккха.

Гурахьа, хьалхагIа цIаккха а ца эттача тайпара хьалха ялаташ тIахиннача 75 миллион долча лаьтта гурахьеи аьхкии йокъал эттар. Массе метте хIана дацар аьнна аьттув боацаш лаьттар хаоттама хьалаш ялаташ чуэцача хана.

1977 шера Украине, Молдаве, Къилбаседа Кавказа дуккхача боахамашка цIаккха ца гулдаьча тайпара дукха ялат гуллир. Лаьтта леладара технологи эргайоахаш тоаяро, кердача сорташа йиш хулийт вайга украински Iаьржача лаьтташка дIахо а тешшаме лакха хьувкъам кхебе йиш хургхиларга догдаха.

ЛийрхIачул лохагIа хилар хьувкъам СибарегIен Казахстанеи. СССР-е ялаташ дIадувча лаьттай диъ даькъах кхо дакъа шерра-шера хаоттама хьалаш чIоагIа хувца а луш чIоагIа йокъал уттача районашка да. Керттерча даькъе уж я СибaрегIен Казахстани. Цудухьа хьувкъам бе-бе хилар тамаш йоацаши хиланза баргбоацаши да. Цхьабакъда кхыметтел укх шера чIоаггIа йокъал эттача хьалашка а Казахстане дерригa даьккха ялат шоазткъе иттлагIа шераш юкъекхаьчача хана хIара шера юкъера лаьрхIача доаккхаш хиннaчул пхезза дукхагIа даьккхар ялат.

ТIа-тIа дукхагIа ялат доахаргдола йоккха район я РСФСР Нечерноземни зона. ХIанз укхаза чакхйоаккхаш латт 1974 шера дIайолаяь юртбоахама производствана еш йола комплексни реконструкци. Нечерноземья области укх шера, соахка а санна, лийрхIачул дукхагIа гуллир ялат. Цу региона дIахорча «ялата» планех лаьца аьлча, даьча лоархIамаша хьахьокхачох, цигара хьувкъам мехка къулбехьарчеи малхбоалехьарчеи районашкарчул тешамегIа хургба. Лаьттан дукхалга диллача Нечерноземье — Российски Федераце 29 области автономни республикеи чулоацаш йола йоккха регион я. Цхьана лаьрхIача цун биологически потенциал (лаьттан хьоанал, цунцара йIовхал, йоачаш), масала, Францерчул, ФРГ-ерчул е Италерчул шозза — кхозза кIезигагIа яле а, доккхий мелиоративни, агрохимически балхаш чулоацаш йола юртбоахама реконструкци яра комплексни программа чакхъяккхаро йиш хулийтаргья дIахо йодача хана укхаза хIара шера 70 миллион тонн совгIа ялат даха. Из программа чакхъяккхара Советски паччахьалкхено 1976—1980 шерашка 35 миллиард сом хьожадаьд.

Ялата боахам дегIабоалабар — вай экономика аграрни сектора бIарзагIа йола проблема. Из тешшаме дегIаккхувлар — халкъа вахара боарам лакхбара хоадамболлаш йолча факторех цаI.

(АПН).

НАХА—ДИКА ПРОДУКТАШ

Грозненски маьхка комбинат вай республике хьалхалаттачарех цхьа предприяти я. Цун коллективо социалистически яхье республика моттигерча промышленносте шоллагIа моттиг яьккхай дIадахача шера. ХIаьта, кердача шера цхьа бутт мара баьннабеце а, цар шоай хьинар хьахьекхад. Январь бетта задани ханал хьалха кхоачаш а еш, цу коллективо планал совгIа 6 эзар сома продукци маьхала яьккхай. Къаьстта дика къахьегаш ба булочни цеха болхлой, цар шоаш дIадахача шера тIайийца декхараш 15 декабрь тIаккхоачаш кхоачашдаьд, хIаьта укх шера январь бетта задани 2 ди ханал хьалха кхоачашъяьй. Ерригача комбината коллективо шера планал совгIа 150 эзар сома паччахьалкхенна пайда бе аьнна тIайийца хинна социалистически декхараш цар йиллача ханал хьалха кхоачашдир.

Маьхк еча комбинате маькха-булкай продукцел совгIа вафлеш а хьаю. Вафлеш еча цехо «Коммунистически къахьегама цех» яха цIи лелаю. Из цIи цунна цхьа хIама доацаш еннаяц. Цу цеха начальника Михайлова Ульяна Ивановнас цун болхлошеи шоаш ца кхобеш къахьегаро, цар шоай цехо арахецаш йола продукци наха дIанйергйолаш дика хилийтаро яьккха сийле я из.

Комбината коллективе къаьстта дика къахьегараш дуккха а ба, царна юкъера белгалбаха боагIа булкаш еча цеха мастер Мнацаканов Аршак, мастер-пекарь Овчинникова Нина Ивановна, Латыш Евдокия Прокофьевна. Уж ба Къахьегама Цlеча Байракха орден лелаеш. Шоаш дика къахьегарал совгIа уж коммунисташ массайолча моттигашка къоначарна хьехам луш, царна шоай балха опыт дIалуш хьабоагIа дуккхача шерашка. Цудухьа ерригача коллективе «говза хьехамчаш», аьнна цIи дIаяхай цар.

ТIеххьарча хана ший толамаща къаьстта белгалъяьннай комбината коллектив, цар къахьегама овсарле 4 процент лакхъеннай хьалха дIадахача шераца нийсдича.

Маьхк ю завод аьлча, цига духхьал маьхк мара ца еш санна хетадала тарлу, цхьабакъда цу комбинате вай лакхе йийцарел совгIа кхы а керда изделеш арахеца йолаяьй хIанз. Уж я: докторски, диетически маьххилгаш, уж наха геттара дика дIанйеши, чIоагIа чам болаши я, фуаш теха «восход» яха вафлеш, шура теха берашта лаьрхIа булкаш. Из керда ассортимент арахецаро, керда техника юкъейоаларо торо хилийтай продукцега дIадолар 20 эзар сома кIезигде. Маьхк еча комбината ший балха юкъе йоалаяь керда техника я цар продукци хьаяре бод кийчбе йилла поточни лини. Хьалха из бол кулгашца хьувш хиннабале. хIанз из болх болхлошта тIерабаьннаб, хIаьта комбината дукхагIа бола болхлой кхалнах ба. Цул совгIа из лини йилларо йиш хилийтай дIадахача шера духхьал цхьайтта бетта 25 тонн хьоар кходе.

Арахеца продукци дикагIа хилийтар духьа комбината коллективо ший балха юкъе кхы дуккха а кердадараш доаладаьд. Комбината чуйоагIача № 1 йолча маькха заводе пайда эц шурах морз даккхара, керда эксплуатаце дIаенача оборудованех. Маьхк еча бедах из морз деттаро маьхка чам тоабу. Лабораторе систематически производствана юкъекхухь кердача, дикагIа лоархIаш болча дрожжей штампаш.

Формови маьхка чам тоабар духьа хIанз модифицированни крахмал тохаш выпечкаш я хьаеш, цо гIо ду маьхк йокъа ца ялийтара, арахеца маьхк дукхагIа хилийтара.

Лакхехьа мел аьнначунца цхьана комбината болх вIаштIехьбалар дувзаденна да шоай болх дика ховш, цу балха йоккха опыт йолаш, дIа-юха ца бувлаш, цхьан метте дуккхача шерашка къахьегаш кадраш хиларца. Царех ба производстве хьалха латта Романова Л. В., Гелаева М. С., Магомадова А., коммунистически къахьегама ударник, «77 шера социалистически яхье котавьлар» яха цIи лелаю грузчик Исраилов Исраил, комбинате 25 шера болх бь Талалаева, 33 шера болх бь Мукина Александра Федоровна. Дерригa вахар хIана дац аьнна цу балхаца дувзаденна я гIонна йола болхло йолаш дIайола а енна хIанз технолог-аналитик йола, 35 шера укхаза болх бь Ткач Анна Павловна.

Комбината коллективо даьхна дика къахьегарна белгал а дина цуьнга Сийлахьа Октябрь 60 шу дизарна КПСС обкоме Советски Диплом деннад. ХIанз уж 1978 шера шерра социалистически яхье йоавжаяра тIехьа дика къахьегаш ба.

Х. ГАГИЕВА.

УКРАИНСКИ ССР. «Селханарчул дикагIа тахан болх бе, таханарчул дикагIа кхоана болх бе» яхача лозунгагIа дIадоладаьд иттлагIча пятилетка кхоалагIа шу Октябра 50 шу дизара цIерагIча Львовски производственни объединене коллективо. Цо тIайийцад иттлагIча пятилетка кхаь шера план ворхIлагIча декабре кхочуш дина. Объединене — отрасле фототелеграфни техникех тональни телеграфни аппаратура кийчъечен хьаечен керттера предприяте — 80 процент продукци паччахьалкхан дикала Знак йолаш арахьо. Лаххха хьоклаеш болх барах объединена СССР ворхI диплом еннай.

Предприяте кийч а яь толаме кхоачашъеш я продукце дикала управлене яра комплексни система. ХIанз ЭВМ новкъосталца автоматизированни управлени ергйолча цун болх вIаштIехьбоаккхаш латт.

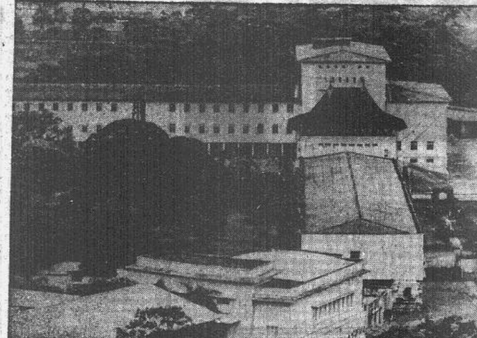
Предприяте шерра яьржай эггара хьалха дIахьоккхашше а продукци дIаялара тIехьара социалистически яхь. Укхаза болх бе 700 сов отличник, 50 продукци дикала тIахьакхаа йола сквозной бригадеш, 60 поста я.

СУРТА ТIА: сборочни конвейера коллектив болх бо, шайна тIахьожам а лоаттIабеш.

В. ПЕСЛЯКА сурт. ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

Тахан~Шри Ланка Республика цIейший лоIаме хилар хьаккхайкадаь Ди

Шри Ланка Республика — Индийски океанерча гIайрен тIа улла дукха йоккха йоаца паччахьалкхе я. Цига баха нах — 13,5 миллион саг. Эрсий меттала аьлча Шри Ланка «тIеххоза латта» яхилга да. Цу мехкара Iалам чIоагIа беркате да. Бакъда из беркате рузкъа карадерзаде доладаьдац ланкски халкъо 30 шу хьалха мара, вешта аьлча капитализма Iоткъама кIалхара даьнначул тIехьагIа мара. Цу хана денз цу мехка лоархIаме социально-экономически эргалонаш хиннай.

Кхычахьа доацача тайпара хоза Iалама хьалаш, тропически хьунаш, баьцаш, шоай тайпара дола къаьнара памятникаш, ланкийций — къахьегара тIера а хьаьша хоза тIазцаш а болча наьха — къаьнара Iаьдалаши культурен — цу деррига дунен массе а миIиигашкара цига ухача дуккхача туристий теркам тIаоз.

СУРТАШ ТIА: 1). Канди — нах дукха бахарга диллача мехка шоллагIа йолча города юкера студенчески городок.

2. Къона островитянаш — республика кхоане.

ТАСС фотохроника.

«Нива» Монголе кхашка

«Ростсельмаш» яхача советски завода продукци йовзаш ба Монголе механизатораш. Вежарашха болча мехка юрта боахама цо дIаяхьийтай кхо эзар совгIа универсальни ялат чуэца комбайн. Царех 1260 — «Нива» яхача кердача серегIа яраш я.

— Тха завод — Советски Союзан социалистически содружества мехкаштен хьувкъам чуэцаш йола техника хьаерех керттера яр я, — дувц «Ростсельмаша» инженера Сердюков Анатоле. Дуккхача ханна лаьрхIа яьча соглашенегIа хIара шера монгольски госхозашта 500 комбайн дIаухийтаргья оаха.

Сердюков Анатолий дукха ха йоаццаш бь бетта МНР-е хинна цIавенав. Цо дувц ше хиннача аймакех, 1977 шера хьувкъам чуэцача хана шийна байзача ялат кхедерех. Советски специалиста яхачох, монгольски механизатораша сиха Iомаьй «Нива» яха комбайнаш; хIаьта хаоттама халача хьалашка лакха овсарле йолаш болх а баьб.

Ше болх бе йолаелча денз (завод йолаеннай 1931 шера) кхо орден лелаеча «Ростсельмашо» 3 миллиони 800 эзари юртбоахама машина арахийцай, колхозаши совхозаши технически кийчъяра боккха лоархIам болаш а хичнай. Советски юртбоахама машинашъеча заводий флагман йолаш болх беш я из тахан а. ИттлагIча пятилетке заводо арахецаргъя 328 эзар ши-шегIа лела комбайн.

ЯЩЕНКО Петр, АПН корреспондент.

ОБРЯДАШИ ЦIЕЙШИ ВАХАРА ЮКЪЕКХАХЬА

Ди тIехь йоккхагIа а дикагIа а хулаш латт тха станица. Лакхлу тха колхоза къахьегамхой хьал-торо. ХIанз музыка ца екаш, телевизора экран сийрдаяланза цIа дац Нестеровски станице. ХIанз эггара хьалхагIа эшаш йолча хIамаех я: холодильникаш, барзкъаш дутта машинаш. Тха къахьегамхошта дукхагIа хьашт да культурно салоIилга. Шоай сапаргIатдаккхара колхозхошта къаьстта чIоагIа еза сакъердаме тематически сайре, огонек, хоза цIей.

ХIанз тха йоккха художественни самодеятельность я. Болх беш я илли оаларий кружок, цунна юкъе дакъа лоац 35 саго—колхозхошеи юртарча интеллигенцеи, колхоза керттерча специалисташа—керттерча инженера П. А. Добровске, парторга Ж. А. Ибрагимова, мехотряда начальника Л. Н. Лебеденко, машинин кови заведующе Н. И. Синчинова. Мукъа ха шоай геттара кIезига йоллашехьа а гIадбахе дакъа лоац цар илли оаларий кружоке, концерташ увттаде кхашкеи фермашкеи ух уж. Вокальни кружоке дакъа лоац 10 саго. 6 саг юкъе волча тха вокальни ансамблага хоза хеташ ладувгI наха. Тханцига болх беш да 6 саг юкъе вола миниатюрай театр а. Царна юкъе хьинар долашгIа ба Рындин Анатолий, Скороходов Николай, Бузуверова Вера, кхыбараш. ХIанз болх бе йолаеннай халхархой кружок а. ВIашагIа а елла болх беш я механизаторыштеи хьайбаш леладераштеи хьалхашка выступленеш еш йола дика агитбригада. Станице дика концерт ца хулаш чакхдалац цхьаккха цIей, цхьаккха событи. Из деррига а вIаштIехьдоал тха художественни кулгалхо Н. Ф. Шелоумова бахьан долаш.

Тха вахара шерра юкъеенай керда обрядаши традицеши: саг яр-яхар, пенсе тIа, Советски Эскаре водар, ялаташ чуэца доладалар дездеш белгалдаккхар, «Хьувкъама ди», «Хьайбаш леладечун ди», кхыдараш.

Доккха цIей а хиле, чIоагIа дездеш белгалдоаккх тханцига саг яр-яхар. Шортта зизаш, хоза музыка, даькъала бувцаш доаха ловцаш — цу дерригача хIамаша йицлургйоаца уйла дег чу ют мари сесаги хинна керда вIашагIкхийттарашта.

ХIаьта Советски Эскаре болхараш накъабахар? ТIема ветеранаша, цхьана балха хиннача новкъосташа, ноанаша, дукха безача мехкараша накъабоахаш деча хьехамаша хургвола тIемахо декхаройла ву ший колхоза, ший коллектива сий диц ца де, цун сийлахьа декхар дагалоаттадеш я лаьтта чу а делла колхоза парторга Ж. Ибрагимова цунна луш йола медальон.

Тха вахара юкъеяьхкай къахьегама традицеш а. Ялаташ чуэца доладалар — из чIоагIа бехктокхаме а йоккха событи а я станице бахача берригача наха. Ялат чуэца доладара цIей дездеча дакъа лоац ялаташ чуэца дезаш мел бараша—трактористаша, комбайнераша, шофераша, повараша, счетни болхлоша, кхычар. ЦIей дездеча хьех оаха тхоаща яхь лелаеча ХХ-ча партсъезда цIерагIча колхоза механизатораш. ЦIей дезде вIашагIкхийттараштa хьалхашка ше къамьл деш колхоза председателa Ю. Я. Зиборова хьакхайкадир ялаташ чуэца долалуш хилар, дIахо ле дезараш. Мехотрядий начальникашкара дех цо ялаташ чуэца шоаш мишта кийчбеннаб хьакхайкаделга. Цул тIехьагIа вокхар трибуне хьал тIа а баьле рапорташ лу шоаш яьча кийчонах, мехотрядий социалистически декхарех. ТIаккха, цханнена тIехьа шоллагIвар воалаш трибуна тIа хьалтIабувл комбайнераш, хIаране дувц ше мел ялат арда декхар тIаэц, шоайла яхьаш лувц, яхь лелаеча колхозера комбайнераш яхье бех. Цигга, цу зале дIайоалалу ялаташ чуийца даллалца лаьгI ца луш дIайодаш йола социалистически яхь. ХIара комбайнера хов ше сен духьа къовсам лоаттабу. Колхоза культболхлой, комсомольски организаце секретарь, профорг, пенгазета редактор юкъе а болаш йолча оперативни группо цхьан дийнахьа баьча балха итогаш ю. ХIара дена 11 сахьат даьлча, цу дийнахьа мел баь болх тIа а болаш, бюллетень арадоаккх, «Молни» арахец цу дийнахьа хьалхаваьннар малав хойташ, хьалхабаьннача комбайнерашта «ДикагIвола комбайнер» яха байракхилг лу, комбайна тIа аргIанара седкъа булл.

Сийна басар хьекха микроавтобус йоагIаш яйча гIадболх механизатораш, хIана аьлча царна хов опергруппо шоашта шийла квас, чам бола Iажаш, баьцадаараш, харбазаш яхьаргйолга.

Комбайнерий е водителий балха тIа кхоачамбоа цараш зеделча, опергруппа сихха оарцагIйоал ялат ца дойташ цу сахьате соцадара, сеца латта болх болабалийтара, кхыдола гIулакхаш чакхдахара эша нах рацега гIолла тIабех. Цигга, автобуса чу арахец «Молни», «Оарц» яха листок, «Крокодил». Дика вIаштIехьбаьккхача цу балхо чIоагIа аьттув хулийт ялаташ чуэцача хана къахьегама овсарле лакхъе. Шин шера районе эггара лакхагIа хьувкъам кхебаьб оаха—хIара гектара тIара 31,4 центнер кIа.

Самодеятельносте дакъа лоацараша шоай байташка, сакъердалургдолча тайпара, хьакхайкаду шоай ловцаш ялаташ чуэцача дIахо котбаргбарашта дола лаьрхIа шоаш канех кийчдаь цIовнаш хьаоттаду.

«Хьувкъама ди»—из тха къахьегамхой эггара хозагIа, эггара чIоагIагIа дегаш гIоздоахаш дола, традици а хинна дIаэтта цIей. Хьалхабаьнараш хестабу, колхоза хIара даькъо кийчъяьча юртбоахама продукце выставка увттаю. Бийса тIехьаяххалца хул цIей дездеш оттадаь концерти сакъердами, цо дог ураоттаду иштта дика къахьега мел ховрий.

Оаха иштта чIоагIгIа уйла тIайохийт 1 Май, 7-гIа ноябрь, 9 май санна дола цIейш дездара а хIана аьлча кхувш доагIача ноахала патриотическа кхетам балара керттера лоархI оаха уж. Цига дакъа лоац ерригача станице мел бахача наха. ЛаьрххIа кийчо ю оаха уж тIаккхоачаш, хIара организаце шо-шоай хул цIейна кийчъяь хIамаш. Станице баха нах вIашагIа а теха цIей дездара еш йола демонстраци къахьегаме оаха даьха толамаш, вай Даьхенна карагIдаьннараш — машар, ираз гойташ йола демонстраци а хиле дIаотт.

Цу дерригача хIамаша къахьегаме керда толамаш дахара хьинар айду, дог ураоттаду.

Халахете а, вай ханах хила ма-доаггIара дац хIанз а станицера тха культура ЦIа. Цу чу верригаш а 150—200 саг мара чухошац, кружокашта болх бе совнагIа помещенеш яц. Клуб чуйола цIенош мегаргдоацаш хиларах торжественни мероприятеш чакхйоахалац цу чу, къаьстта Iай. Культура керда ЦIа хьалдеш латт тханцига, цхьабакъда хIанз итт шу дIадаьннад из хьалдеш латта, цудухьа цунах дола дог диллад станице бахача наха. ЛерттIа клуб хилча цхьаькха лоархIаме проблема—кагирхой проблема а къоастае йиш хургъяр. Халахете а, кагирхой хIанз укх сахьате кIезига сец станице, хIаьта из дIахо хургдолчоа тха чIоагIгIа сахьувзадеш дош а да. Вешта, тхоашта доагIача даькъа мел йоккхий халонаш тIалатте а, оаха боккха культурно-массови болх бу станице.

Н. ЗИБОРОВА,
Сунженски районерча «Путь к коммунизму» яхача колхоза культорганизатор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Капитала дунен тIа

«Леш латта» городаш

Никъ хьехаш багIача бIоагIа тIа дIаяздаь латт — «Чивита-ди-баньореджо: леш латта город.» Из йоккха йоаца хоза городок Лацио яхача областерча лакхача гув тIа улл. Цхьан хана кхехкаш вахар хиннад укхаза, болх беш ремесленни мастерскеши яйгача промышленноста йоккха йоаца предприятеши хиннай. Цхьабакъда уж тIа-тIа кIезиглуш хиннай, цудухьа шоаш баха моттигаш юта а юташ дIаихаб цигара нах шоашта маькха чIегилг лаха. Цул совгIа, городок тIаулла гув догIаш делхарах каст-каста токхам текхаш бохабеш лаьттаб. ХIанз городе висараш верригаш а 20 воккха саг мара ва, хIаьта цига баьха нах цхьаццанахьа дIа-юха а иха дIабаьннаб. ДукхагIа дола цIенош даьсса латт. Духхьал из бахьан долаш тиллай городах «леш латта» аьпа гIайгIане цIи а. Городок «дийнъяра» новкъостал динзар кхыметтел гаьна боацаш бодача боккхача наькъапа из ювзайолийташ дола тIий тилларо а.

«Венеци лечара яккха», «Леш латт Равенна», «Палермона кхерам тIабессаб» — керте гIолла даь цу тайпара сагота йоазош каст-каста гучадувл итальянски газетий оагIош тIа.

Общественность къаьстта кхераенна я Итале Умбре областера Орвьетои Тодии, Адриатически форда йистаца яда Венеции Равеннеи, мехка къулбехьа яда Барии Палермои яхараш санна йолча городашта тIакхаьчача хьалах. Моттигерча кепайоазоно белгал маьккхара, городаш ехкара боарамаш кхоачаш ца дāро, лаьттаца спекуляци лелаяро меттаоттадулургдоацаш зе ду гIорлаьнача зодчества памятникашта, итальянски Возрождене замалахьарча архитектура жемчужинашта.

ГIаьххача хана ца соцаш чIоагIгIа догIаш делхар бахьан долаш IотаIа а боха а болабеннаб Орвьето — XIII бIаьшерерча башха-дикача готически соборо цIи хазийта хинна город тIаулла гув. Юкъерча бIаьшеренешкара башха-хоза массехк улицилг а хоадаеш чакхдаьннад чIоагIгIа даьттIа лаьтта, собора Iалаьмате доккха зе а деш. Цхьадолча даькъе дохадаьл хозача басарашца Лука Синьорелле — ший балхаша Микельанджело творчествана влияни яь волча живописца пенаш тIа дехка гIоодаьнна сурташ.

Каст-каста хулача токхамаша бух буаш латт. рекламни проспекташ тIа дувцачох, шийна чура «истори дижа» йолча город Тоде. Шийна чухьа хIапзара гIирс нагахьа мара хьалбанза йолча цу юкъерча бIаьшеренашкарча города хIалак хилара кхерам тIабессаб.

Шорттига IотаIаш латт Итале башха-хозача ширача городех цаI хьалха «итальянски Византи» оалаш хинна Равенна. Iалама рузкъашта кхетамца доацаш эксплуатаци яьча сага гIулакхаша, башха дукха ха а ялалехьа меттаоттадулургдоацаш зе даьд форда гаьна йоаццаш гIомар тIа хьалъяьча города. Ткъаь шера, специалисташа лаьрхIачох, хьалхагIа дахача 1200 шерарчул дукхагIа IотеIай город. Iаьржа денача хана хий чудоал Равенне Iалаьмате дукха долча ширача замалахьарча мах баь варгвоацаш хозача архитектурни памятникашта. Iаьржа хий депача е йIаьххача хана догIаш делхача хана халданза болх беча асосаша мара кIалхара яхац уж здапеш хиво геттара къайлаяхара.

Мехка демократически общественносто цхьа бахьан доацаш сел ира оттадац къаман доалахье лораярах дола дош. дIаяьнна яьлча из юхаметтаоттаюлургйоацилга геттара цийса белгал а доахаш. Гучадаьннад, масала, гIоръяьннача венецианскиа «Дожей дворецa» е чертежаш а, е ерригача хIамай фотографеш а ца хилар. Фриули-Венеция-Джулия областе дукха ха йоаццаш мохк агар дворецо лайна хиннадецаре, хьалхагIа ше хиннача тайпара юхаметтаоттаюлургьяцар из.

ЧIоагIа сахьувзаду исторически памятникаш леладара ахча хьахецарах долча дешаша, уж юхаметтаоттаделгеи тоаделгеи дувцара Iаьдалаша башха сулал беш ца хиларо.

Л. АЛЕКСАНДРОВА,
ТАСС корреспондент.

Рим.

США. Укх шийлача Iан бийсашка нью-йоркски подвалий вентиляционни решеткаш тIа, учрежденейн банкайн наIараш-ка бIаргаго йиш я хьоарчабенна бада нах. Уж ба къе, чубаха цIа доаца, хьалдаа хIама доаца нах.

ТАСС фотохроника.

СТУДЕНТАША САЛОI

ХIанз лакхерча дешара заведеней студентий Iан каникулаш йолча хана, дуккхача студенташа лоамашка салоI.

Грозненски мехкдаьтта института студенташта тIехдика дешарахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Къилбаседа-ХIирийчен горно-металлургически института «Цей» яхача унахцIено тоаяра-спортивни лагере салаIара льготни путевкаш еннай. ХIанзле цига салеIад 20 студенто, хIаьта укх деношка цига 20 саг чувоагIа шоллагIа группа а яхай.

Къилбаседа - ХIирийчен «Редант» яхачеи Черсий-Балкхарой «Баксан» яхачеи туристически базашка шоай унахцIено тоаергья 140 студенто. Черсий-Балкхарой пачхаьалкхен университета «Андырчи» яха унахцIено тоаяра-спортивни лагерера итт ди даьккха цIакхаьчав ЧИГУ 50 студент, кастта шоллагIа йола группа а гIоргъя цига. Горнякий Тырныауз яхача города йисте хозача моттиге улл из лагерь.

Мехкарийн кагий нахи лоаман чIожешка походашка ух, лыжаш хехк, спорта занятеш чакхйоах. Иштта Москвана юхе ВДНХ районе уллача салаIара базера цIакхаьчав 20 студент.

Укх деношка тIема-спортивни яхьашка котваьнна вола 13 студент льготни путевкаех турпал-городе Севастополе вахав. Цига уж музее гIоргба, исторически моттигашка хьожаргба.

—Цхьаннахьа дIа-хьа ца болхаш городе бисача студенташта, — аьлар университета студпрофкома председатела. А. Атмачева — дунен халкъашта юкъерча хьалех, атеистически, Iилманеи морально-эстетическии темаех лекцеш ешаргъя, салаIара сайренаш чакхйоахаргъя, тайп-тайпара яхьаш дIахьоргъя.

* * *

Укх деношка студенчески гIишлошъяра отрядий 40 бIухои командири вай Даьхен столице — Москве вахав. Цигара ВЛКСМ ЦК ДоттагIала поездаца Польски Республике гIоргба уж. Из бокъо яьккхар цар 1977 шера къахьегама семестре дика болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи.

Вежарашха болча мехка баха путевкаш еннараашта юкъе ва Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета 14 студент, академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Къахьегама Цеча Байракха ордена мехкдаьтта института 6 студент, город Грознерча лаьрххIача юкъерча заведенешкара шиша-кхоккха дешархо.

Вай делегацена юкъе ба линейни гIишлои отрядий командираш, университета студенташ Б. Ахмедови Ю. Демочкои. социалистически яхье котъяьннача отряда комиссар, Грозненски кооперативни техникума дешархо Х. Инаркаев, дикагIйолча отряда командир, химико-технологически техникума комсомола комитета секретарь В. Кудрук, хьалха латтача линейни отряда командир, Грозненски педагогически училища дешархо М. Батаева, гIишлои отряда бIухо Грозненски медицински училища дешархо Л. Сайдулаева, иштта кхыбараш.

Группа кулгалхо ва Грозненски кооперативни техникума директора заместитель Е. С. Емелюшин.

Грознера викалаш Польша столице Варшаве а иштта мехка индустриальнии культурнии центрашка а хьожаргба. Повзаргья исторически памятникаш, культураи искусстваи учрежденеш.

Цул хьалха вай республика студенчески гIишлош яра отрядий ши бIухо ваха хилар Вьетнама Социалистически Республикеи Корея Халкъа-Демократически Республикеи.

Цига хилар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студент В. Атсаламови Грозненски мехкдаьтта института студент Х. Арчакови.

Ф. МАЯКОВСКИЙ.

ЗИЗАШ ДЕХКАР ЛЕНИНА ПАМЯТНИКА ХЬАЛХАШКА

Самарддийнахьа Нохч-ГIалгIай XVI-ча областной комсомольски конференце делегаташ Грозне керттерча В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа вIашагIкхийтар. Цига, баьчча памятника хьалхашка зизаш дехкар цар. Уж дохкача дакъа лаьцар республика ерригача районий делегацей викалаша.

Цул тIехьагIа тайп-тайпарча министерствай, ведомствай, организацей кулгалхошца вIашагIкхетараш хилар областной комсомольски конференце делегатий.

Т. ОЗИЕВА.

Тахани кхоанеи хургда

4-ча феврале

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 15.00. Болх бу «Дагалаттар» яхача кинолекторе. 17.00. Болх бу «Кругозор» яхача киноклубо. 18.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 15.00. «Романтик» яхача клубе занятие. «ДIаухар комсомольцаш» яха беседа. 17.00. Духовой оркестро дIалокх езаенна мелодеш. 18.00. «Деналеи къонахчалеи ала» яха беседа (къонача турпала, антифашиста хетаяь).

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 12.00. Гражданскии Грозне бIаь дийнахьа лаьттачеи тIемай доакъашхочунца В. В. Яковлевца вIашагIкхетар. 19.00. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. Iалам лорадара университета занятие. Бешамаш лелаяра факультет.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх бу ловзара автоматаша. 15.00. Болх бу «Чебурашка» яхача кинотеатро. 17.00. «Орбита» яха кинолекторий. «Социалистически Румыни» яха лекци.

Горьке цIерагIа клуб. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

5-ча феврале.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.30. Болх бу «Заманхо» яхача кинотеатро. 10.00. Берий музыкальни школа академически концерт. 16.00. «Тхо — интернационалисташ» яха библиографически обзор. 18.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 10.30. «Советски сага сурт-сибат художественни литературе» яха беседа. 11.00. «Тахан тхо бераш да, кхоана — советски халкъ» яхача темах йола кинофестиваль. 14.00. Спортивни яхьаш. 17.00. Харжархой хаттараштa жоп лу НГIАССР Лакххехьарча Совета депутата Р. А. Ваисовича.

Н. К. Крупская цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх бу «Къона ленинхо» яхача кинотеатро. 11.00. Iалам дезарий клуба занятие. 12.00. Болх бу берий ловзоргаша. 13.00. Музыкальни Iуйре. 18.30. Кагирхой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10.00. «Объектив» яхача клуба занятие. 10.00. Болх бу филателистий клубо. 12.00. Болх бу «Космонавт» яхача берий кинотеатро. «Капронови сеташ» яхача художественни фильмага хьажари дувцари. Кинодезараштa лаьрхIа викторина.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 10.00. Болх бу ловзара автоматаша. 10.00. Шеча Эскара хетаяь дикагIдола сурт диллара конкурс. 15.00. «Тхо къонало турпалий маькъагIа кхийлад» яха кинофестиваль.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 февраль.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.50 — Передачай программа. 9.00 — «ДIалокх «Рязанские ложкари» яхача берий ансамбла». 9.30 — «Дай-нокной, шоана!» 10.00 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 10.30 — «Дика товараш — дукхагIа». 11.00 — «Гаьнарча меридиане вIашагIкхетар» яхача телевизионни дукха сереш йолча художественни фильма премьера. 3-гIа сери. 12.10 — «Литературни дешараш». В. Белов. «Дувцараш». 12.45 — «Музыкальни абонемент». «Кара Караева камерни творчество». 13.15 — «УнахцIено». Iилман-популярни программа. 14.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — ЦСКА. Ленина цIерагIча Центральни стадиона спорта Двореца трансляци. ПерерывагIа — «Спортлото» тираж. 16.15 — «Саготонах кхере — ираз гургдац». Телевизионни художественни фильм. 1-гIа сери. 17.30 — И. Штраус. «Вальс». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «БIаргагучадар — теша халадар». 19.20 — Когсалозаш фигурни хахкарах йола Европа чемпионат. Спортивни халхараш. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Салют, фестиваль!» яха кагирхой программа. 23.10 — Доазол дехьарча мехкий ашараш а муамаш а. Йистельча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

14.10 — «Тамашийна кхо бос». 14.20 — Социалистически яхье котало ивкхараштa дола концерт. 14.50 — Советски Эскара 60 шу дизарга. «Даьхен салтий». Телевизионни документальни фильм. 1-гIа сери.

5 февраль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — «Зарядка е дIаоттIа». 8.55 — «Саг йоалаеча доккха сюита». Фильм-концерт. 9.30 — «Гургалбетта сахьат». 9.50—«Старт хилале 1000 ди хьалха». Документальни фильм. 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш!» Передаче дакъа лоацаш ва ТIема-Фенарча низий Керттера командующи, СССР оборона Министра заместитель, Советски Союза Турпал, авиаце Керттера Маршал П. С. Кутахов. 11.00 — Когсалозаш фигурни хахкарах йола Европа чемпионат. Кхалнах. Шийх доIамагIа йола программа. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — Театральни спектакль: К. Зидаров. М. Горьке цIерагIча Московски художественни академически театра «Паччахьа къахетам» яха фильм-спектакль. 14.55 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 15.30—Мультфильмай программа. 16.00 — «Кинонекъбара клуб». 17.00 — Европа чIоагIахболча фигуристий дIахьоахкаш йола выступлени. Страсбургера трансляци (Франци). ПерерывагIа — кердадараш. 19.30— Чарли Чаплина дакъа лоацаш дола фильмаш. ДIадолалуш къамаьл ду искусствоведени доктора Р. Н. Юренева. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Гандболах йола дунен чемпионат. МаIа нах. Финал. Дапера передача. 22.00 — «Неждановой узпцагIа». Передача дIахьу музыкальни комментатора О. Доброхотовас. Йистельча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

11.10 — «Дешархо». Пионераштеи дешархоштеи йола передача (гIалгIай меттала). 11.50 — «Мурзилка а доккха дегI дола саг а» яха мультфильм. 12.10 — Советски Эскара 60 шу дизарга. «Даьхен салтий». Телевизионни документальни фильм. 2-гIа сери.

РАДИО

4 февраль

6.30 — Хьайбашка Iа мишта доахкхийт? Республика боахамашка гIолла яь радиорейд (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал». 14.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче». 15.00 — ХIирий ашарий концерт. 15.40 — «Массаза а хьалхарча моттиге». Нохч-ГIалгIай АССР халкъа йоазонхочун А. Бокова творчествах йола передача (гIалгIай меттала). 16.00— «Керда обрядаш вахара юкъеяха» (нохчий меттала). 16.20 — «Йошал долча халкъий ашараш» яхача цийлацара концерт.

5 февраль.

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 8.25 — «Шоана дукхаезза ашараш». 12.30 — «Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема шерашкара Нохч-ГIалгIай литература». Беседа (нохчий меттала). 15.15— ЦIе сийгаш. Пионераштеи дешархоштеи йола передача. 15.45 — «Къахьегама вахте». «Оргтехника» яхача объединенера передача. 16.00 — «Вай доттагIа — Iалам». 18.30 — Иллеца доттагIаллараштa дола концерт (нохчий меттала).

Хоаттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, цхьайолча хана лоа а делхаш, малхбоалехьара секунде 5—10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике —3 +2, Грозне 0 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, дохк а доаллаш, лоа а делхаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана —3 —8, дийнахьа —2 +3 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88

СФ05041. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 888.